

วารสาร

บรรณสารศาสตร์

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE QUARTERLY

26 พ.ค. 2530

ปีที่

7

ฉบับที่

1

มกราคม

2527

50 ปี ราชบัณฑิตยสถาน

การพัฒนาห้องสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บุคลิกลักษณะและคุณสมบัติของบรรณารักษ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาเรีย เทล่ำสุนทร

ไปประชุมสารนิเทศที่เคลี

หนังสือชุดวิชาการ

ลำดับที่	ชื่อหนังสือ	ผู้แต่ง	ราคา
1.	คณิตศาสตร์แผนใหม่ 1	รศ.กมล เอกไทยเจริญ	45
2.	คณิตศาสตร์แผนใหม่ 2	รศ.กมล เอกไทยเจริญ	45
3.	คณิตศาสตร์แผนใหม่ 3	รศ.กมล เอกไทยเจริญ	45
4.	คณิตศาสตร์แผนใหม่ 4	รศ.กมล เอกไทยเจริญ	45
5.	คณิตศาสตร์ 1 ม.4 ค 011	รศ.กมล เอกไทยเจริญ	40
6.	คณิตศาสตร์ 2 ม.4 ค 012	รศ.กมล เอกไทยเจริญ	40
7.	คณิตศาสตร์ 3 ม.5 ค 013	รศ.กมล เอกไทยเจริญ	45
8.	คณิตศาสตร์ 4 ม.5 ค 014	รศ.กมล เอกไทยเจริญ	40
9.	คณิตศาสตร์ 5 ม.6 ค 015	รศ.กมล เอกไทยเจริญ	45
10.	คณิตศาสตร์ 6 ม.6 ค 016	รศ.กมล เอกไทยเจริญ	—
11.	แคลคูลัสและเรขาคณิตวิเคราะห์ 1	รศ.กมล เอกไทยเจริญ	80
12.	พีชคณิตเชิงเส้น	รศ.กมล-เอกไทยเจริญ	80
13.	พีชคณิตนามธรรม	รศ.กมล เอกไทยเจริญ	80
14.	คณิตศาสตร์วิเคราะห์	รศ.กมล เอกไทยเจริญ	60
15.	เรขาคณิตวิเคราะห์	รศ.สมัย เหล่าวานิชย์	45
16.	Special Math Test (ม.ปลาย)	บังอร ขาญเขียวจริงชัย	35
17.	ฟิสิกส์แผนใหม่ 1	ผศ.อารมณ ปุณโณทก	40
18.	ฟิสิกส์แผนใหม่ 2	ผศ.อารมณ ปุณโณทก	40
19.	ฟิสิกส์แผนใหม่ 3	ผศ.อารมณ ปุณโณทก	40
20.	ฟิสิกส์แผนใหม่ 4	ผศ.อารมณ ปุณโณทก	40
21.	ฟิสิกส์ 1 ม.4 ว 021	ผศ.อารมณ ปุณโณทก	40
22.	ฟิสิกส์ 2 ม.4 ว 022	ผศ.อารมณ ปุณโณทก	40
23.	ฟิสิกส์ 3 ม.5 ว 023	ผศ.อารมณ ปุณโณทก	40
24.	ฟิสิกส์ 4 ม.5 ว 024	ผศ.อารมณ ปุณโณทก	—
25.	เคมีแผนใหม่ 1 ม.4 ว 031	รศ.ดร.ชัยวัฒน์ เจนวานิชย์	25
26.	เคมีแผนใหม่ 2 ม.4 ว 032	รศ.ดร.ชัยวัฒน์ เจนวานิชย์	35
27.	เคมีแผนใหม่ 3 ม.5 ว 033	รศ.ดร.ชัยวัฒน์ เจนวานิชย์	35
28.	เคมีแผนใหม่ 4 ม.5 ว 034	รศ.ดร.ชัยวัฒน์ เจนวานิชย์	35
29.	เคมีแผนใหม่ 5 ม.6 ว 035	รศ.ดร.ชัยวัฒน์ เจนวานิชย์	40
30.	เคมีแผนใหม่ 6 ม.6 ว 036	รศ.ดร.ชัยวัฒน์ เจนวานิชย์	35
31.	หลักเคมี 1	รศ.ดร.ชัยวัฒน์ เจนวานิชย์	90
32.	หลักเคมี 2	รศ.ดร.ชัยวัฒน์ เจนวานิชย์	90
33.	เลือกแบบฝึกหัดหลักเคมี 1-2	รศ.ดร.ชัยวัฒน์ เจนวานิชย์	45
34.	เคมีคำนวณและเทคนิคการทำโจทย์	รศ.ดร.ชัยวัฒน์ เจนวานิชย์	55
35.	How to Solve Problems in Chemistry	รศ.ดร.ชัยวัฒน์ เจนวานิชย์	48
36.	Workbook in Chemistry 1	รศ.ดร.ชัยวัฒน์ เจนวานิชย์	20
37.	Workbook in Chemistry 2	รศ.ดร.ชัยวัฒน์ เจนวานิชย์	20
38.	Workbook in Chemistry 3	รศ.ดร.ชัยวัฒน์ เจนวานิชย์	20
39.	Workbook in Chemistry 4	รศ.ดร.ชัยวัฒน์ เจนวานิชย์	20
40.	เคมีทั่วไป	อรุณ วงศ์พุทธา	90
41.	เคมีฟิสิกส์	สมเกียรติ ตรีทอง	70
42.	เคมีขยายผล	ผศ.ดร.โสภณ เริงสำราญ และคณะ	85
43.	เคมี ม.4 เล่ม 1 (ว 031)	ดร.ศิริรัตน์ หอธัมพรนวงศ์	20
44.	เคมี ม.4 เล่ม 2 (ว 032)	ดร.ศิริรัตน์ หอธัมพรนวงศ์	20
45.	เคมี 1 ม.4 (ว 031)	รศ.เจริญ เกื้อสวัสดิ์	30
46.	Condensed Chemistry Tests 1 (ม.ปลาย)	รศ.เทพจันทร์ แสงสุนทร	40
47.	ฟิสิกส์คำนวณ 1	ศุวิทย์ ขวเดช	45
48.	ฟิสิกส์คำนวณ 2	ศุวิทย์ ขวเดช	40
49.	ฟิสิกส์คำนวณ 4	ศุวิทย์ ขวเดช	45
50.	Condensed Biology I	ผศ.วิชัย เชิดชูศาสตร์	40
51.	Condensed Biology II	ผศ.วิชัย เชิดชูศาสตร์	40
52.	Condensed Biology Test 1	ผศ.วิชัย เชิดชูศาสตร์	40
53.	วิทยาศาสตร์กายภาพ	กนกพงศ์ อารีกุล และคณะ	35
54.	วิทยาศาสตร์กายภาพ 8	กนกพงศ์ อารีกุล และคณะ	35
55.	Vocabulary 1	ประไพ วิโรทัย	20
56.	Vocabulary 2	ประไพ วิโรทัย	20

26 W.P. 2530

อาร์ต อินเทอร์เน็ต

ISSN 0125-2836

วารสาร

บรรณสารสนเทศ

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE QUARTERLY

ปีที่ 7 ฉบับที่ 1

มกราคม 2527

Vol. 7, No. 1 January 1984

1 บรรณาธิการ

Editorial

3 50 ปีราชบัณฑิตยสถาน

50 Years of the Royal Institute

โดย เสน่ห์ เข้มหนู

by Sneh Khemnu

25 การพัฒนาห้องสมุดมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ

On Developing Srinakharinwirot
University Library

โดย สุนทร แก้วลาย

by Soonthorn Kaewlai

49 บุคลิกลักษณะและคุณสมบัติของ
บรรณารักษ์

Characteristics and Qualifica-
tion of Librarians

โดย เฉลียว พันธุ์ลีดา

by Chaleo Pansida

55 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร. มาเรีย
เลาสุนทร

Assistant Professor Dr. Maria
LaoSuthara

โดย คณะจารย์

by Staff

ในดวงใจ :

Where We Are

61 ไปประชุมสารนิเทศที่เดลี
โดย ทัดนา สลัดยะนันท์

On Attending the Information
Service Meeting at Delhi

by Tasana Saladyanun

วารสารบรรณศาสตร์ ส่งเสริมและเผยแพร่การศึกษา ค้นคว้า การวิจัย และความรู้ใหม่ ๆ ในสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสนเทศศาสตร์ ตลอดจนสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งยังเป็นสื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการและ เชิงปฏิบัติการระหว่างผู้สอน บรรณารักษ์ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจวิชานี้

ที่ปรึกษา

วิชัย หับเหียง

บุญสม ก้านสังวร

ลมูล รัตตากร

บรรณาธิการอำนวยการ

สุนทร แก้วลาย

บรรณาธิการบริหาร

สุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์

กองบรรณาธิการ

บรรณาธิการฝ่ายจัดการ

เกษร เจริญรักษ์

หัตถ์นิย อินทรประสิทธิ์

เฉลียว พันธุ์สีดา

เต็มสุข พงษ์คน

จินตนา เอกกิตติกิจ

นงนารถ อินทร

นงนวล พงษ์ไพบูลย์

สุจิตรา นิลสุวรรณโณ

บุญศรี ไพรัตน์

พวา พันธุ์เมฆา

สมบูรณ์ ถึงธมานันท์

พรพิมล แสนเสน่ห์

วิมล กลิ่นหอม

วรรณ สวัสดิ์ภักดิ์

อัญชลี อำนางธรรม

อัญชลี สุทธธรรม

อารีย์ ชื่นวัฒนา

วีระ สุภากิจ

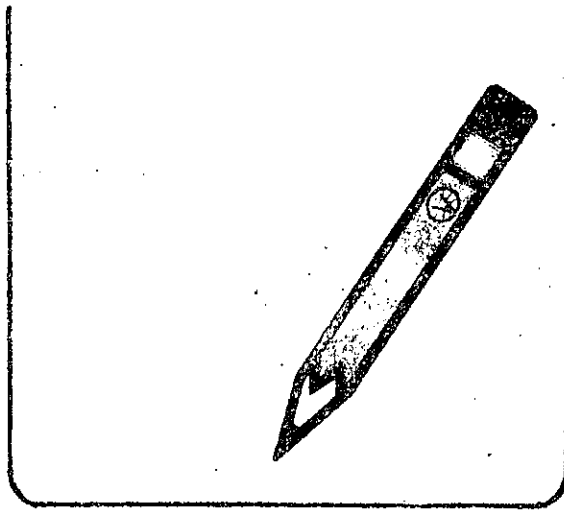
วนิดา วิชาลักษ์กิจ

วารสารบรรณศาสตร์ เป็นวารสารราย 3 เดือน ของภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ และสำนักหอสมุดกลาง มศว ประสานมิตร ออกจำหน่ายปีละ 4 ฉบับ ในเดือน มกราคม เมษายน กรกฎาคม และตุลาคม จำหน่ายปลีกเล่มละ 15 บาท สมาชิกบอกรับปีละ 60 บาท โปรดส่งจ่าย ป.ท. ประสานมิตร ในนามอาจารย์นงนารถ อินทร วารสารบรรณศาสตร์ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มศว ประสานมิตร สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

ข้อคิดเห็นใด ๆ ในวารสารเป็นความเห็นส่วนตัวและเป็นการรับผิดชอบของ ผู้เขียนทั้งสิ้น ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสำนักหอสมุดกลาง ไม่จำเป็นต้องเห็นพ้อง ด้วยเสมอไป

ปีพุทธศักราช 2527 เป็นปีที่วารสารบรรณศาสตร์ มีอายุย่างเข้าปีที่ 7 เราคณะผู้จัดทำได้ตั้งประเด็นว่า จะสรรค์สร้าง วารสารบรรณศาสตร์ ให้เป็นศูนย์กลางการสื่อสารในแวดวงบรรณารักษ์ นักเอกสารและบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้ ด้านบรรณารักษศาสตร์และสนเทศศาสตร์ให้แพร่หลายไปในหมู่นักศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

นอกจากจะเผยแพร่ความรู้แล้วยังใช้ประโยชน์เพื่อการประชาสัมพันธ์ระหว่างบุคคล สถาบันที่เปิดสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ สนเทศศาสตร์ สถาบันห้องสมุด ศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารแหล่งอื่น ๆ อีกด้วย

ในวารสารฉบับนี้ เราได้นำบทความที่มีเนื้อหาที่น่าสนใจมาเผยแพร่ต่อผู้อ่านหลายเรื่อง มีที่น่าสนใจ คือ ชีวประวัติบรรณารักษ์ดีเด่นของโลก 50 ปีราชบัณฑิตยสถาน บุคลิกลักษณะและคุณสมบัติบรรณารักษ์ สารสนเทศ และการพัฒนาห้องสมุดมหาวิทยาลัย เนื้อหาในบทความบางบทความเกี่ยวข้องกับชีวิตการปฏิบัติงานประจำวันของบรรณารักษ์โดยตรง ซึ่งบรรณารักษ์และนักเอกสารสามารถจดจำเอาส่วนที่ต้งามไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่การทำงานในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

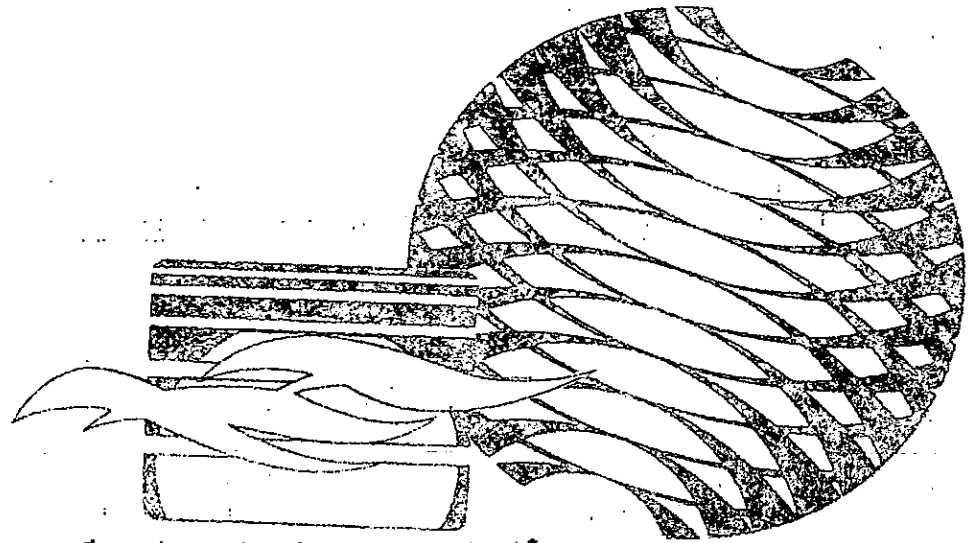
เราชาวบรรณศาสตร์ ยังมีความประสงค์ที่จะให้สมาชิก
เสนอความคิดเห็นในด้านการปรับปรุงคุณภาพของวารสารให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น เรา
ต้องการคำติชมจากผู้อ่านทุกท่าน ขอให้โปรดเขียนแสดงความรู้สึกหรือความคิดเห็น
มายังกองบรรณาธิการของเราบ้าง จักขอบคุณมาก

พบกันใหม่ในฉบับหน้า ส.ว.ส.ดี

เล่มที่ ๕ หมายเหตุ "50 ปีราชบัณฑิตยสถาน" วารสารบรรณศาสตร์ 7(1) : 3-
24 มกราคม 2527

สาระสังเขป : เสนอประวัติความเป็นมาของราชบัณฑิตยสถานครบรอบ
50 ปี โดยลำดับความตั้งแต่ มูลเหตุและเจตจำนงในการ
ก่อตั้ง ฐานะและหน้าที่ การแบ่งงาน ผู้เชี่ยวชาญ
สมาชิก และผลงานของราชบัณฑิตยสถาน

ศัพท์กรรชนี : ราชบัณฑิตยสถาน

50 ปี ราชบัณฑิตยสถาน*

เสน่ห์ เข้มหนู**

ประวัติความเป็นมา

ราชบัณฑิตยสถาน ก่อเกิดขึ้นเมื่อวันที่ 31 มีนาคม พุทธศักราช 2476 ในสมัยรัชกาลที่ 7 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ประวัติวิวัฒนาการของราชบัณฑิตยสถานเริ่มเมื่อพุทธศักราช 2469 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาล

*เนื่องจากได้เปลี่ยนวันขึ้นปีใหม่จากวันที่ 1 เมษายน 2883 มาเป็นวันที่ 1 มกราคม 2484 ดังนั้นปี พ.ศ. 2483 จึงมีเพียง 9 เดือน วันครบรอบ 50 ปีราชบัณฑิตยสถานจึงตรงกับวันที่ 31 มีนาคม 2527

**เสน่ห์ เข้มหนู กศ.บ., ประกาศนียบัตรชั้นสูงวิชาเฉพาะบรรณารักษศาสตร์ นิสิตบัณฑิตศึกษา ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ที่ 7 แห่งราชวงศ์จักรี ได้ทรงมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศว่า
เดิมกรรมการหอพระสมุดสำหรับพระนคร มีหน้าที่จัดการหอพระสมุดฯ อย่างเดียว ครั้น
การหอพระสมุดสำหรับพระนครเจริญรุ่งเรืองขึ้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาล
ก่อน จึงทรงเพิ่มเติมการต่าง ๆ ให้เป็นหน้าที่ของกรรมการหอพระสมุดฯ มากขึ้นโดยลำดับ
มา คือ หน้าที่อำนวยการวรรณคดีสโมสรและหน้าที่ตรวจรักษาของโบราณ ในพระราช-
อาณาเขต เป็นต้น ครั้นมาถึงรัชกาลที่ 7 ได้ทรงโปรดเกล้าฯ เพิ่มหน้าที่ให้จัดการพิพิธ-
ภัณฑ์สถานและบำรุงวิชาช่าง ซึ่งยกมาแต่กรมศิลปากร (เดิม) และการอื่น ๆ อันเนื่อง
ด้วยบำรุงวิชาความรู้ จึงได้ทรงพิจารณาเห็นว่า นามที่เรียก "กรรมการหอพระสมุด
สำหรับพระนคร" นั้น ไม่สมกับหน้าที่ซึ่งทำอยู่ในขณะนั้น ประกอบกับทรงเห็นว่าสมควร
ฟื้นฟูกิจการของกรมราชบัณฑิตย ซึ่งมีมาแต่โบราณและเป็นตำแหน่งสำหรับทรงตั้งผู้มีความรู้
ศาสตร์าคมไวรับราชการ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้ง "ราชบัณฑิตยสภา" ขึ้นและให้เปลี่ยนนาม
กรรมการหอพระสมุดสำหรับพระนครเป็น "ราชบัณฑิตยสภา" บรรดาการซึ่งกรรมการ
หอพระสมุดสำหรับพระนครทำอยู่แต่ก่อน อำนาจหน้าที่ของกรรมการหอพระสมุดสำหรับ
พระนคร อันมีอยู่ในพระราชกำหนดกฎหมายและหน้าที่ของกรมพระราชบัณฑิตย ซึ่งมีอยู่
ในขณะนั้น ให้รวมมาเป็นอำนาจหน้าที่ของราชบัณฑิตยสภา

บรรดาสถานที่และวัตถุซึ่งกรรมการหอพระสมุดสำหรับพระนคร พนักงานพิทักษ์
รักษาอยู่ และที่กรมศิลปากร (เดิม) รักษาอยู่ ให้โอนมาอยู่ในอำนาจหน้าที่ของราช-
บัณฑิตยสภา

ในปีพุทธศักราช 2476 สมัยแทนราษฎร ได้ถวายคำปรึกษาแด่พระบาทสมเด็จพระ
พระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ว่าสมควรจัดตั้งราชบัณฑิตยสถานขึ้น
ทั้งนานาประเทศทั้งหลาย เพื่อกระทำการค้นคว้าในสรรพวิชา แล้วนำออกเผยแพร่ว่าเป็น
คุณประโยชน์แก่ชาติและประชาชน และเพื่อให้ความเห็น คำปรึกษา หรือกระทำการอย่าง-
ใดอย่างหนึ่งให้แก่รัฐบาลในเรื่องที่เกี่ยวแก่วิชาการซึ่งรัฐบาลใดรองขอ

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตรา
พระราชบัญญัติว่าด้วยราชบัณฑิตยสถานขึ้นในปีพุทธศักราช 2476 และให้ยกเลิกประกาศ
ตั้งราชบัณฑิตยสภา ฉบับลงวันที่ 19 เมษายน 2469

มู ล เ ห ตุ ที่ ตั ง ร าช บั ญ ฑิต ย ส ต า น

เนื่องด้วยรัฐบาลในสมัยนั้นเห็นว่า ราชบัณฑิตยสภาเดิมทำงานทั้งฝ่ายวิชาการและ
ปฏิบัติการ ยังไม่เป็นการเหมาะสม ทำให้งานดำเนินไปได้ไม่ดีเท่าที่ควร ทางที่ดีควรจะ
แยกงานทั้งสองฝ่ายนี้ออกจากกันให้ป็นสัดส่วนเป็นสองส่วน คือ ควรแยกงานวิชาการออกเป็นส่วน
หนึ่ง และงานปฏิบัติออกเป็นส่วนหนึ่ง ไม่รวมอยู่แห่งเดียวกัน งานจึงจะดำเนินไปได้
อย่างคล่องตัว ดังนั้น รัฐบาลจึงได้ยกเลิกราชบัณฑิตยสภาแล้วตั้งสถาบันขึ้นใหม่ 2 สถาบัน
คือ ราชบัณฑิตยสถานมีหน้าที่เฉพาะงานด้านวิชาการแต่อย่างเดียว และกรมศิลปากร ให้มี
หน้าที่ในทางปฏิบัติการ โดยโอนกิจการและทรัพย์สิน ตลอดจนตัวบุคคลที่บริหารงานอยู่ใน
ราชบัณฑิตยสภาทั้งหมดไปตั้งเป็นกรมศิลปากร ส่วนราชบัณฑิตยสถานให้จัดทำใหม่

การเปลี่ยนชื่อจาก ราชบัณฑิตยสภา มาเป็น ราชบัณฑิตยสถาน นั้น ก็เพราะใน
สมัยนั้น คิดกันว่า คำว่า "สภา" จะสงวนไว้ใช้เฉพาะแต่สภาสูงสุดแห่งชาติ คือ รัฐบาล
เท่านั้น

เจ ต จ ำ น ง ใน ก าร ตั ง ร าช บั ญ ฑิต ย ส ต า น

เจตจำนงในการตั้งราชบัณฑิตยสถาน มีปรากฏในสุนทรพจน์ของ ฯพณฯ พ.อ.
พระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรี ที่ได้กล่าวเปิดประชุมสภาที่สมาชิกครั้งแรก ซึ่ง
ได้จัดให้มีขึ้น ณ ศาลาสหทัยสมาคม ในพระบรมมหาราชวัง เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน พ.ศ.
2477 เวลา 15.45 น. ว่า

"รัฐบาลก็ดี สภาผู้แทนราษฎรก็ดี ได้พิจารณาเห็นคุณค่าของราชบัลลังก์โดยเห็นคุณค่า จึงได้ออกกฎหมายตั้งขึ้น ทุกประเทศที่เจริญแล้ว ย่อมมีราชบัลลังก์โดยส่วนผู้ที่เริ่มตั้งราชบัลลังก์สถานนั้นแล้ว ก็ถือกันว่าเป็นเกียรติอันยิ่งใหญ่ ราชบัลลังก์สถานในนานาประเทศมักจะตั้งขึ้นโดยบุคคลสำคัญของประเทศ เช่น ริเชอร์เออ* พระเจ้าเฟรเดริกที่ 1** ปีเตอร์มหาราชและพระนางกัทรีน*** ดยุก เอสตาโลนา**** นามของท่านผู้ก่อตั้งเหล่านี้จะอยู่คู่ชานไปกับราชบัลลังก์สถานของเขา แต่ส่วนของเราแปลกกว่าที่อื่น กล่าวคือ ราชบัลลังก์สถานของเรา ไม่ใช่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นผู้ตั้ง แต่สภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ตั้ง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า "ระบอบรัฐธรรมนูญเป็นผู้ตั้ง" ราชบัลลังก์สถานของเราไม่ใช่เครื่องมือหรือเครื่องบำรุงความสูงศักดิ์ของบุคคลผู้หนึ่งผู้ใด แต่เป็นเครื่องชูเกียรติของชาติและระบอบรัฐธรรมนูญ ถ้าหากจะมีนามอันหนึ่งอยู่คู่ชานกันไปกับราชบัลลังก์ นามอันนั้นจะไม่ใช่นามของบุคคล แต่จะเป็นนามของสภาผู้แทนราษฎร นามของรัฐธรรมนูญ ถ้าหากจะมีสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ตนขึ้นหลัง จะต้องระลึกคู่กันไปกับราชบัลลังก์สถาน สิ่งนั้นก็คือ รัฐธรรมนูญ"

ต่อมาในปี พ.ศ. 2485 ได้มีการปรับปรุงพระราชบัญญัติราชบัลลังก์สถานใหม่หมดทั้งฉบับ โดยให้ยกเลิกพระราชบัญญัติราชบัลลังก์สถาน พ.ศ. 2476 และในปี พ.ศ. 2487 ได้มีการออกพระราชบัญญัติราชบัลลังก์สถาน (ฉบับที่ 2) โดยยกเลิกความในมาตรา 13 มาตรา 16 มาตรา 17 และมาตรา 19 แห่งพระราชบัญญัติราชบัลลังก์สถาน พุทธศักราช 2485 และให้ใช้ มาตรา 3 มาตรา 4 มาตรา 5 และมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติราชบัลลังก์สถาน พุทธศักราช 2487 แทนตามลำดับ

* ฝรั่งเศส ** โปรตุเกส *** รัสเซีย **** สเปน

ฐานะ และ หน้า ที่ ของ ราชบัณฑิตยสถาน

มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2485 กำหนดให้ราชบัณฑิตยสถานเป็นทบวงการเมืองอยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี ต่อมาเมื่อรัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2485 ในมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัตินี้ ได้โอนราชบัณฑิตยสถานมาขึ้นอยู่ในบังคับบัญชาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม แม้ในพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2496 ราชบัณฑิตยสถานก็ยังสังกัดอยู่กับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมต้งเดิม จนกระทั่งเมื่อรัฐบาลได้ยุบกระทรวงวัฒนธรรมให้มารวมอยู่กับกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อ พ.ศ. 2501 ราชบัณฑิตยสถานจึงได้ถูกโอนมาอยู่ในบังคับบัญชาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และเมื่อคณะปฏิวัติได้มีประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 216 ซึ่งใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2515 มีความตอนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับราชบัณฑิตยสถาน ในหมวด 13 ข้อ 25 และ 30 ความว่า

"ส่วนราชการที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง มีดังต่อไปนี้

1. ราชบัณฑิตยสถาน ฯลฯ

ส่วนราชการตามวรรคหนึ่ง มีฐานะเป็นกรม

ข้อ 30 ราชบัณฑิตยสถาน มีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย และให้อยู่ในบังคับบัญชาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ"

ดังนั้น ตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับนี้ ราชบัณฑิตยสถาน จึงมีฐานะเป็นกรมอิสระ และอยู่ในบังคับบัญชาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

สำหรับหน้าที่ของราชบัณฑิตยสถาน พระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2485 มาตรา 6 ได้กำหนดหน้าที่ของราชบัณฑิตยสถาน ไว้ดังนี้

1. คนควาและบำรุงสรรพวิชาให้เป็นคุณประโยชน์แก่ชาติ และประชาชน

2. ติดต่อและแลกเปลี่ยนความรู้กับองค์การปราชญ์อื่น ๆ

3. ให้ความเห็น คำปรึกษาและปฏิบัติการเกี่ยวกับวิชาการตามความประสงค์

ของรัฐบาล

ก าร แ บ ง ง า น ข อ ง ร าช บั ญ ฑิต ย ส ต าน

ตามพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2485 ได้แบ่งงานของราชบัณฑิตยสถานออกเป็น 3 สำนัก ในแต่ละสำนักได้แบ่งวิชาออกเป็นประเภท ๆ ดังนี้

1. สำนักธรรมเนียมศาสตร์และการเมือง แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ปรัชญา สังคมศาสตร์ และประวัติศาสตร์

2. สำนักวิทยาศาสตร์แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ วิทยาศาสตร์กายภาพ วิทยาศาสตร์ชีวภาพ และวิทยาศาสตร์ประยุกต์

3. สำนักศิลปกรรม แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ วรรณศิลป์ สถาปัตยกรรม และวิจิตรศิลป์

ส่วนการแบ่งวิชาแต่ละประเภทออกเป็นสาขาต่าง ๆ นั้น ให้เป็นไปตามระเบียบการของราชบัณฑิตยสถาน

นอกจากนี้ ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการของราชบัณฑิตยสถานขึ้นในปี พ.ศ. 2487 อีก โดยให้แบ่งส่วนราชการของราชบัณฑิตยสถานออกเป็น

1. สำนักงานเลขานุการ

2. สำนักงานฝ่ายวิชาการ

และเมื่อปี พ.ศ. 2522 ได้มีพระราชกฤษฎีกา แบ่งส่วนราชการของราชบัณฑิตยสถานขึ้นใหม่ เป็น

1. สำนักเลขานุการกรม

2. กองธรรมเนียมศาสตร์และการเมือง

3. กองวิทยาศาสตร์

4. กองศิลปกรรม

ส ำ นั ก ใ ช้ ย ว ช ำ ญ

เป็นหน่วยงานใหม่ของราชบัณฑิตยสถาน ที่ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อเดือนกรกฎาคม 2524
วัตถุประสงค์เพื่อให้ราชบัณฑิตยสถานมีที่ปรึกษาในกิจการต่าง ๆ ทั้งด้านวิชาการ และด้าน
บริหาร นายกราชบัณฑิตยสถานเป็นผู้แต่งตั้งคณะที่ปรึกษา ซึ่งประกอบด้วยราชบัณฑิตจาก
สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง สำนักวิทยาศาสตร์และสำนักศิลปกรรม สำนักละ 2 ท่าน
ราชบัณฑิตที่ปรึกษานี้จะเป็นผู้แทนของสำนักในโอกาสและวาระต่าง ๆ ด้วย

สำนักผู้เชี่ยวชาญมีหน้าที่ ดังนี้

1. ให้คำปรึกษาแก่ นายก อุปนายก และเลขาธิการ ในด้านบริหารและ
อื่น ๆ
 2. ให้คำปรึกษาทางวิชาการแก่ข้าราชการประจำของราชบัณฑิตยสถาน
 3. พิจารณาและเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานของผู้สมัครเข้าเป็นภาคี
สมาชิก
 4. พิจารณากลับกรอง และเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับงานค้นคว้าทางวิชาการ
ของภาคีสมาชิกที่เข้ารับการคัดเลือกเป็นราชบัณฑิต
 5. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ราชบัณฑิตยสถานมอบหมาย
- การปฏิบัติงานของสำนักผู้เชี่ยวชาญ
คณะที่ปรึกษา มีการประชุมเดือนละ 1 ครั้ง

ส ม า ชิ ก

ราชบัณฑิตยสถานประกอบด้วยสมาชิก 3 ประเภท คือ

1. ภาคีสมาชิก
2. ราชบัณฑิต
3. ราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์

วิธีการของการสมัครเข้าเป็นสมาชิกของราชบัณฑิตยสถาน คุณสมบัติของผู้สมัคร
ตลอดจนการคัดเลือกและการแต่งตั้งราชบัณฑิต ราชบัณฑิตกิตติมศักดิ์นั้น ได้กำหนดไว้ใน
พระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2485 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติราชบัณฑิตย-
สถาน (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2487 และตามระเบียบการของราชบัณฑิตยสถาน

ก ิ จ ก า ร แ ล ย เ อ ก ส ี ท ธิ ข อ ง ส ม า ช ิ ก ร าช บ ั น ฑ ิ ต ย ส ต า น

ตามพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2485 ได้กำหนดกิจการของ
ราชบัณฑิต: โดยให้มีการเลือกประธานและเลขานุการของแต่ละสำนักขึ้น และให้
ราชบัณฑิตทุกสำนักประชุมเลือก นายก อุปนายก และเลขาธิการ เพื่อปฏิบัติงานทั่วไปของ
ราชบัณฑิตยสถาน^๑ ก็ได้กำหนดให้ราชบัณฑิตแถลงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนทั่วไป และวินิจฉัย
ปัญหาเกี่ยวกับความรู้ที่ภาคีสมาชิกและราชบัณฑิตส่งมาด้วย นอกจากนี้ยังได้กำหนดเอกสิทธิ
ต่าง ๆ ของสมาชิกราชบัณฑิตยสถานไว้ด้วย

เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2476 นั้น ยัง
ไม่มีราชบัณฑิต มีแต่เพียงภาคีสมาชิก เพราะรัฐบาลเห็นว่า ควรจะค่อยเป็นค่อยไป ต่อเมื่อ
ภาคีสมาชิกปฏิบัติงานทางวิชาการได้ผลดีเป็นประโยชน์ต่อชาติบ้านเมืองแล้ว จึงค่อยตั้ง
ราชบัณฑิตในภายหลัง

ภาคีสมาชิก ได้ประชุมครั้งแรกเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2477 ณ ศาลาสหทัย
สมาคม โดยมี ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พระยาพหลพลพยุหเสนา ได้มาเป็นผู้เปิดประชุม
และกล่าวสุนทรพจน์ด้วย และที่ประชุมได้เลือก หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ^{*}
เป็นนายกราชบัณฑิตยสถาน นาวาเอกพระเรียมวิรัชพากย์ เป็นอุปนายก และหลวง
วิจิตรวาทการ เป็นเลขาธิการ นอกจากนี้ แต่ละสำนักได้เลือกประธานและเลขานุการ

^{*} กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์

สำนักทวย ington

สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง มี หลวงประดิษฐ์ มนุธรรม เป็นประธาน และ พระวรพงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา ทรงเป็นเลขานุการ

สำนักวิทยาศาสตร์ พลตรี พระยาคลังวิธานนันทะ เป็นประธาน และ นาวาตรี หลวงชลธารพฤติไกร** เป็นเลขานุการ

สำนักศิลปกรรม นาวาเอก พระเรียมวิรัชพากย์ เป็นประธาน หลวงมัยจิตร-การ เป็นเลขานุการ

ได้มีการประชุมภาควิชาอีกต่อมาอีกหลายครั้ง จนถึง พ.ศ. 2479 มีผลงานที่เป็นหนังสือออกมา 2 เล่ม คือ จดหมายเหตุราชบัณฑิตยสถาน เล่ม 1 ตอน 1 และ เล่ม 2 ตอน 1 หนังสือทั้งสองเล่มได้รวบรวมบทความของภาควิชาสำนักต่าง ๆ ไว้ 26 เรื่อง

ครั้งเมื่อรัฐบาลได้ยกเลิกพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2475 โดยได้ตราพระราชบัญญัติว่าด้วยราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2485 ขึ้นใหม่ ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งราชบัณฑิตในสาขาวิชาต่าง ๆ รวม 51 คน เมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2485 ราชบัณฑิตได้ประชุมกันเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2485 ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้มากล่าวเปิดประชุมความว่า

"ท่านราชบัณฑิตทั้งหลาย

ในฐานะที่ท่านเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน ฉันใคร่จะขอชี้แจงข้อความบางประการ คือใครขอให้ตั้งใจทำงานให้เป็นล่ำเป็นสัน อย่าปล่อยให้เฉื่อยชาไปตามยถากรรม แล้วก็เฝ้าพยายามโดยไม่มีงานอะไรเกิดขึ้นเลย เวลานี้ชาติ

*ปัจจุบันเป็นพลโท

**ปัจจุบันเป็นเรือเอก

บ้านเมืองตกอยู่ในสถานะที่ยากลำบาก เราต้องช่วยกันทำงานชาติจึงจะผ่านพ้นอันตรายไปได้ มิฉะนั้นชาติจะไม่ผ่านพ้นอันตรายไปได้เลย กิจกรรมงานที่ทำงานต้องมีคนที่ เป็นหัวคิด และเป็นลูกมือ ซึ่งเปรียบเหมือนโรงงานก็มีผู้อำนวยการและคนงาน ตามีตามาเป็นกำลัง พวกท่านราชบัณฑิตเป็นสมอง สกลไทยจะรุ่งเรืองได้ก็ต้องอาศัยพวกท่านประกอบกิจให้เป็นประโยชน์ การประดิษฐ์ต้องพึ่งตำรา จากตำราจึงเกิดความรู้ชำนาญ ในทางตำราจะมีใครชำนาญกว่าพวกท่านราชบัณฑิต ซึ่งนับว่ามีความชำนาญมาก หวังว่าชาติจะได้รับความรู้ทางวิชาการจากพวกท่าน และหวังว่าพวกท่านจะใช้ความชำนาญและความคิดเห็นให้เป็นประโยชน์แก่ประชาชนและราชการ

ทางรัฐบาลรู้สึกเป็นห่วงอนาคตของชาติเป็นอย่างมาก เพราะเวลานี้เราอยู่ในสถานะสงครามและสงครามก็แผ่ไปทั่วโลก คนทุกคนต้องทำการรบ รบกันทั้งทางอาวุธ และทางจิตใจ ต้องต่อสู้อุปสรรคตั้งร้อยแปดประการ เราจะหวังให้สงครามสงบในเวลาเร็วคงหวังไม่ได้ เพราะสงครามคงยืดเยื้อไปอีกนาน การแข่งขันกันก็คงจะเป็นเพราะชาติวัตถุดิบ ยุทธโศภณ และอาหารการกิน ประเทศเราเดี๋ยวนี้ต้องพึ่งต่างประเทศอยู่มาก เราเพิ่งจะมาเริ่มทำกันอย่างจริงจังเมื่อเร็ว ๆ นี้ ถ้าเราไม่ทำให้เห็นใช้ ชาติของเรา ก็จะต้องอึดอัดขาดแคลน ความจริงเป็นเช่นนั้น ของกินของใช้ในต่างประเทศ ถึงจะมีก็ลำเลียงมาไม่ได้สะดวก ความจำเป็นมีดังนี้ จึงขอแจ้งต่อท่านราชบัณฑิตแต่เพียงย่อ ๆ หวังใจว่าเป็นเครื่องเตือนใจท่านทั้งหลาย เพื่อนำไปประกอบกิจให้เป็นประโยชน์แก่ชาติบ้านเมือง ตำราที่ท่านได้เล่าเรียนมาจากต่างประเทศนั้น เมื่อนำมาใช้ในประเทศเรา อาจติดขัดไม่สมประสงค์ เพราะในต่างประเทศเขามีคนที่มีความชำนาญ และมีเครื่องมือมากกว่าเรา ฉะนั้นจึงอยากใหพวกท่านใดคนที่ศึกษาตามตำราที่ได้อ่านเล่าเรียนมาจากต่างประเทศ เพียงเพื่อเป็นแนวทางความคิดแล้วนำมาปฏิบัติให้เหมาะสมแก่เมืองเรา สิ่งใดที่ท่านใดคนควาและศึกษาจนสามารถออกมาเป็นประโยชน์ได้แล้ว ขอท่านใดกรุณาทำสิ่งนั้นทันที เพื่อช่วยชาติ ในที่สุดนี้ ฉันขออัญเชิญคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลก จงกลั่นดาลให้ราชบัณฑิตยสถานตั้งมั่นอยู่เป็นแหล่งที่จะประสิทธิ์ประสาท

ความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ชาติต่อไป และขอให้ท่านราชบัณฑิตจงได้ประกอบกิจการงานในหน้าที่อันมีเกียรติ สัมกับความตั้งใจของฉัน ของชาติ และของรัฐบาล ขอท่านจงประสบแต่ความสุขสำราญทุกทีพาราครี"

ในการประชุมราชบัณฑิตครั้งนี้ที่ประชุมได้เลือก พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ ให้ทรงเป็นนายกรัฐมนตรีสถาน เลือก พระยาอนุমানราชชน เป็นอุปนายก และ หลวงประพันธ์ไพรัชพากย์ เป็นเลขาธิการ

ในแต่ละสำนักก็ได้เลือกประธาน และเลขานุการสำนักขึ้นด้วย คือ

สำนักธรรมศาสตร์และการเมือง มี พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ ทรงเป็นประธาน และนายบุญมา วงศ์สวรรค์ เป็นเลขานุการ

สำนักวิทยาศาสตร์ มี พลโท พระยาศัลวิธานนิเทศ เป็นประธาน และหลวงยุกตเสวีวิวัฒน์ เป็นเลขานุการ

สำนักศิลปกรรม มี พระยาอนุমানราชชน เป็นประธาน และ พระสาโรชรัตนนิมมานต์ เป็นเลขานุการ

งานของราชบัณฑิตยสถานในตอนเริ่มแรกนั้นเน้นหนักไปในทางทฤษฎี ดังที่พระองค์เจ้าวรรณไวทยากร นายกราชบัณฑิตยสถานในสมัยนั้น ได้ทรงเขียนคำนำไว้ใน "สมุดที่ระลึกวันราชบัณฑิตยสถาน 31 มีนาคม 2486" ตอนหนึ่งว่า

"เหตุที่การทำงานของราชบัณฑิตยสถานยังมิได้ผลิตผลตามสมควร ก็เพราะได้ตั้งเข็มทิศไปในทางทฤษฎีมากเกินไป คือ ถือเคร่งครัดในการค้นคว้า จะต้องค้นพบหรือเป็นคนคิดประดิษฐ์ของใหม่ขึ้น จึงจะถือว่าเป็นการวิจัยหรือค้นคว้าได้ แต่อันที่จริง ทุกสิ่งทุกอย่างในโลกอยู่ในสัมพันธ์ภาพหรือความเทียบเคียงกัน ข้อสำคัญอยู่ที่การนำวิชาความรู้ออกมาเผยแพร่ ให้เป็นคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติที่รักของเรา

อาศัยแนวทางซึ่งท่านนายกรัฐมนตรีได้กรุณาวางไว้นี้ ราชบัณฑิตยสถานได้วางแนวปฏิบัติไว้ โดยมุ่งจะให้เกิดผลโดยเร็วภายในกรอบที่พอจะทำได้ กล่าวคือ

1. จัดให้ราชบัณฑิตแสดงวิทยุกระจายเสียงเกี่ยวกับข้อความทั่ว ๆ ไป ในวิชาของตน

2. จัดให้มีการแสดงปาฐกถาเป็นครั้งคราว

3. จัดให้มีการแต่งตำราในวิชาต่าง ๆ และ

4. จัดให้มีการอ่านกระดาษแผ่น หรือคำบรรยายในข้อวิชาที่ค้นมาได้

อะไรใหม่และอะไรไม่ใหม่นั้น เห็นควรถือภูมิความรู้ในวิชาหนึ่ง ๆ ซึ่งมีอยู่ในประเทศไทยขณะนี้ เป็นเกณฑ์ เช่น ความก้าวหน้าของวิชากฎหมาย ซึ่งได้กระทำกันมาแล้ว ในประเทศไทยนั้น เห็นว่าเป็นตัวอย่างที่ดี คือ ในขั้นต้นก็ตั้งระดับวิชาไว้พอเป็นมาตรฐาน ก่อน แล้วก็ค่อยเชิบบมาตรฐานนั้นให้สูงขึ้นโดยลำดับ ฉะนั้น วิชาใดซึ่งยังไม่มีตำราเป็นภาษาไทย ก็ควรจัดแต่งตำราขึ้นในระดับที่ง่ายก่อน แล้วก็ค่อยเชิบบความยากและความพิสดารขึ้นโดยลำดับ และในการแต่งตำรานั้น ๆ ก็ต้องคำนึงถึงความต้องการของประเทศไทยในสมัยนี้เป็นสำคัญ ดังที่ท่านนายกรัฐมนตรีได้ให้โอวาทไว้ ราชบัณฑิตยสถานได้กำหนดให้ราชบัณฑิตทุกคนเสนอเรื่องต่อสำนักของตน อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง และให้แต่ละสำนักประชุมพิจารณาเรื่องที่เสนอนั้น อย่างน้อยเดือนละครั้ง"

ราชบัณฑิตจึงได้ช่วยกันเขียนบทความทางวิชาการตลอดจนแสดงปาฐกถาออก กระจายเสียงทางวิทยุเป็นประจำทุกเดือน ซึ่งต่อมาราชบัณฑิตยสถานได้รวบรวมบทความ และปาฐกถาของราชบัณฑิตในสาขาต่าง ๆ แล้วนั้น พิมพ์ในสมุดที่ระลึกวันราชบัณฑิตยสถาน ฉบับวันที่ 31 มีนาคม 2486 และ 31 มีนาคม 2487 เป็นบทความทั้งหมด 80 เรื่อง และในปี พ.ศ. 2487 นี้ ราชบัณฑิตยสถาน ยังได้ออกหนังสือ "ราชบัณฑิตสาร" 3 เล่ม เป็นหนังสือของสำนักละ 1 เล่ม

งานอื่น ๆ ของราชบัณฑิตในช่วงนี้ที่สมควรจะได้กล่าวถึงก็คือ ได้จัดทำวิธีเขียนอักษรไทย เป็นอักษรโรมัน ซึ่งได้ริเริ่มไว้ตั้งแต่เมื่อใดก็หาได้สมาชิกครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2475 และราชบัณฑิตยสถานได้จัดทำจนสามารถออกประกาศใช้ จัดทำหลักเกณฑ์การบัญญัติศัพท์และการเขียนทับศัพท์ ได้ออกประกาศใช้เช่นกัน

เนื่องจากภาวะการณ์ในประเทศขณะนั้นกำลังอยู่ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ประกอบกับความผันผวนทางการเมืองในระยะต่อ ๆ มา กับมีอุปสรรคอีกหลายประการ ทำให้การทำงานของราชบัณฑิตทั้งหลายต้องซบงกซ จึงไม่มีผลงานรวมทั้งการประชุมของราชบัณฑิตอีก

พ.ศ. 2490 พลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้เป็นเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงวอชิงตัน จึงทรงลาออกจากตำแหน่งนายกราชบัณฑิตยสถาน จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี ผู้บังคับบัญชาราชบัณฑิตยสถาน จึงแต่งตั้งให้ พระยาอนุমানราชชน อุปนายก รักษาการ ตำแหน่งนายกราชบัณฑิตยสถาน พระยาอนุমানราชชน ได้รักษาการในตำแหน่งนายกราชบัณฑิตยสถาน จนกระทั่งถึงแก่อนิจกรรมเมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2512 ส่วนหลวงประพันธ์ไพรัชพากย์ ซึ่งเป็นเลขาธิการนั้นได้ไปอยู่ต่างประเทศ จึงได้ตั้งนายเจริญ อินทรเกษตร ให้รักษาการแทน

เมื่อพระยาอนุমানราชชน ได้ถึงแก่อนิจกรรมใน พ.ศ. 2512 แล้ว ราชบัณฑิตยสถาน ได้กราบทูลขอให้ พลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ ทรงรักษาดำรงตำแหน่งนายกราชบัณฑิตยสถานอีกครั้ง และทรงรักษาการมาจนถึง พ.ศ. 2516 ซึ่งเป็นปีที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ นายอภิ จันทวีมล ในฐานะผู้บังคับบัญชาราชบัณฑิตยสถาน ได้รื้อฟื้นกิจการของราชบัณฑิตขึ้นมาใหม่ โดยจัดให้มีการประชุมราชบัณฑิตทุกสำนักร่วมกันตามมาตรา 20(2) แห่งพระราชบัญญัติราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2485 หลังจากที่ไม่ได้มีการประชุมมาประมาณ 30 ปี

การประชุมราชบัณฑิตทุกสำนัก เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2516 ครั้งนี้ ได้จัดขึ้นที่ห้องประชุมหอสมุดแห่งชาติ ทาวาสุกรี โดย ฯพณฯ จอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี เป็นผู้ทำพิธีเปิดประชุม

การประชุมในวันนั้นที่ประชุมได้มีมติเลือก พลตรี พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์ เป็นนายกราชบัณฑิตยสถาน เลือกนายสุกิจ นิมมานเหมินท์ เป็น

อุปนายก และให้นายเจริญ อินทรเกษตร หัวหน้าสำนักงานฝ่ายวิชาการ รักษาการ
ตำแหน่งเลขาธิการ กับได้เลือกภาคีสมาชิก 2 คนให้เป็นราชบัณฑิตด้วย

หลังจากการประชุมใหญ่ราชบัณฑิต เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2516 ครั้งนี้
แล้ว ราชบัณฑิตก็เริ่มเคลื่อนไหว ได้มีการประชุมราชบัณฑิตของแต่ละสำนัก เป็นครั้งคราว
และมีการประชุมรวมกันทุกสำนักต่อมาอีกหลายครั้ง

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 เป็นต้นมา ราชบัณฑิตแต่ละสำนักจึงได้ประชุมกันเดือนละ
ครั้ง มีการเสนอบทความทางวิชาการ แลกเปลี่ยนงานการค้นคว้า และจัดทำคำศัพท์ต่าง ๆ
เช่น ศัพท์ปรัชญา ศัพท์รัฐศาสตร์

ในช่วงที่ราชบัณฑิตยสถานวางแผนการประชุมในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2
นั้น งานของสำนักงานฝ่ายวิชาการซึ่งมีข้าราชการประจำเป็นฝ่ายดำเนินงานไม่ได้หยุด
ชะงักไปด้วย โดยได้พยายามทำตำราออกเผยแพร่ตามกำลังคน และกำลังเงินที่ได้รับในปี
หนึ่ง ๆ ผลงานชิ้นหนึ่งในช่วงนี้ที่นับว่าเป็นคุณประโยชน์ยิ่งคือ งานชำระปทานุกรม ซึ่งรัฐบาล
ได้ออกรายงานนี้จากกระทรวงธรรมการมาให้ราชบัณฑิตยสถาน โดยรัฐบาลได้แต่งตั้งกรรมการ
ขึ้นคณะหนึ่งเรียกว่า "คณะกรรมการชำระปทานุกรม" มีพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่น
นราธิปพงศ์ประพันธ์ ทรงเป็นประธาน กรรมการคณะนี้มีหน้าที่แก้ไขข้อบกพร่องในหนังสือ
ปทานุกรม ซึ่งกระทรวงธรรมการได้ตีพิมพ์ออกใช้ในราชการและจำหน่าย เมื่อ พ.ศ.
2470 คณะกรรมการนี้ได้พิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และสามารถพิมพ์ออกเผยแพร่
ได้เมื่อ พ.ศ. 2493 โดยเรียกว่า พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 และ
รัฐบาลได้ประกาศให้ทางราชการใช้ตัวสะกดตามพจนานุกรมฉบับนี้ ทำให้การเขียนตัวสะกด
การันต์ภาษาไทยได้เป็นระเบียบเดียวกัน หนังสือพจนานุกรมฉบับ พ.ศ. 2493 นี้ ได้แก้ไข

เนื่องจาก พ.ร.บ. ราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2484 กำหนดว่า ตำแหน่งนายก
อุปนายก และเลขาธิการ จะต้องเลือกจากผู้ที่เป็นราชบัณฑิต ขณะนั้น นายเจริญ
อินทรเกษตร ยังไม่ได้เป็นราชบัณฑิต

ปรับปรุงใหม่อีกครั้งหนึ่งในการตีพิมพ์ครั้งที่ 3 โดยได้แก้ไขพจนานุกรมที่เกี่ยวกับพฤกษศาสตร์ และสัตววิทยา และได้ให้ชื่อวิทยาศาสตร์ (Scientific name) กำกับไว้ด้วย จนถึงปัจจุบันราชบัณฑิตยสถานได้จัดตีพิมพ์พจนานุกรมฉบับนี้ซ้ำรวม 19 ครั้ง ขณะนี้กำลังเร่งจัดทำฉบับปรับปรุงใหม่ ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมคำใหม่ที่ยังมิได้เก็บไว้ในฉบับ พ.ศ. 2493 รวมทั้งศัพท์บัญญัติทางวิชาการที่ใช้กันแพร่หลายเข้าไว้ และกำหนดจัดพิมพ์ให้ทันฉลองครบรอบ 200 ปีแห่งกรุงรัตนโกสินทร์

นอกจากการจัดทำพจนานุกรมแล้ว พระยาอนุนามราชชน ซึ่งรักษาการตำแหน่งนายกรัฐมนตรีราชบัณฑิตยสถาน ได้ใช้วิธีการเช่นเดียวกับการจัดทำ "ชำระพจนานุกรม" มาใช้ในงานอื่น ๆ อีก 4 งาน คือ

1. งานจัดทำสารานุกรมไทย เป็นงานที่ราชบัณฑิตยสถานเคยดำเนินการมาแล้ว เมื่อ พ.ศ. 2486 แต่ได้หยุดชะงักไป ราชบัณฑิตยสถานได้ริเริ่มงานนี้ขึ้นมาใหม่ เมื่อ พ.ศ. 2497 และได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อรับผิดชอบในการจัดทำหนังสือสารานุกรม หนังสือสารานุกรมนั้นจัดอยู่ในประเภทหนังสือสำหรับคนเช่นเดียวกับ "พจนานุกรม" แต่สารานุกรมมุ่งในทางอธิบายเรื่องราวของสิ่งต่าง ๆ อย่างละเอียด ส่วนพจนานุกรมมุ่งอธิบายความหมายของคำ และบอกการอ่าน ในขณะนี้ คณะกรรมการได้จัดทำคำอธิบายศัพท์ตั้งแต่อักษร ก จนถึงอักษร ป ในคำว่า "ปิง" และจัดพิมพ์เป็นเล่มออกเผยแพร่ถึงเล่ม 18 แล้ว

2. งานทำอักษรานุกรมภูมิศาสตร์ไทย งานนี้ได้ดำริให้จัดทำครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2476 เนื่องจากคณะกรรมการชำระพจนานุกรมของกระทรวงธรรมการ ได้ปรารภว่า ในพจนานุกรมภาษาอังกฤษขนาดใหญ่ มักมีอักษรานุกรมภูมิศาสตร์โลก (Geographical Gazetteer) แทรกไว้เป็นภาคผนวก บอกชื่อ เมือง ภูเขา แม่น้ำ ฯลฯ ตลอดจนตำนานของภูมิสถานนั้น ๆ ซึ่งจะใช้เป็นคู่มือเพื่อค้นหารายละเอียดต่าง ๆ เช่น ที่ตั้ง ลักษณะภูมิประเทศ และสิ่งอื่น ๆ ของสถานที่ที่ต้องการทราบ ได้ทันที คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบด้วยกับขอปรารภของคณะกรรมการชำระพจนานุกรม จึงให้ดำเนินการได้ ต่อมาเมื่อกระทรวง

กรรมการได้ออนงานนี้มาให้ราชบัณฑิตยสถานจัดทำต่อเมื่อ พ.ศ. 2478 ราชบัณฑิตยสถานได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเรียกว่า คณะกรรมการทำอักษรานุกรมภูมิศาสตร์ ให้มีหน้าที่จัดทำอักษรานุกรมไทยนี้ แต่เนื่องจากมีอุปสรรคทั้งกำลังคนและงบประมาณ งานนี้จึงจำต้องหยุดชะงักไป จนถึง พ.ศ. 2497 ราชบัณฑิตยสถานจึงได้ริ่ฟื้นการทำอักษรานุกรมภูมิศาสตร์ขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง จนกระทั่งได้จัดทำสำเร็จเรียบร้อย และได้พิมพ์ออกเผยแพร่ได้เมื่อ พ.ศ. 2506 ปัจจุบันราชบัณฑิตยสถานได้จัดพิมพ์ขึ้นอีกครั้งหนึ่ง เมื่อปี พ.ศ. 2520 ในการจัดพิมพ์ใหม่นี้ได้ปรับปรุงแก้ไขให้ทันสมัยและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังได้จัดทำหนังสือพจนานุกรมภูมิศาสตร์ อังกฤษ - ไทย อีกชุดหนึ่ง เสร็จเรียบร้อยและพิมพ์เผยแพร่เมื่อ พ.ศ. 2506 ได้จัดพิมพ์ซ้ำเมื่อ พ.ศ. 2523 สำหรับงานจัดทำกำหนดชื่อ ทวีป ประเทศ เมืองหลวง มหาสมุทร ทะเล และเกาะ ซึ่งเดิมเป็นงานในโครงการบัญญัติศัพท์นั้นได้ออนมาอยู่ในหน้าที่ของกรรมการชุดนี้ด้วย ได้มีการแก้ไขปรับปรุงหนังสือนี้ใหม่ เมื่อ พ.ศ. 2520 นอกจากนี้ยังได้จัดทำการเขียนชื่อ จังหวัด อำเภอ กิ่งอำเภอ เป็นอักษรโรมันด้วย พิมพ์เผยแพร่ พ.ศ. 2508 ครั้งสุดท้ายได้พิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2524 ปัจจุบันกรรมการทำอักษรานุกรมภูมิศาสตร์กำลังจัดทำพจนานุกรมศัพท์วิสามานยนามภูมิศาสตร์อยู่

3. งานบัญญัติศัพท์ภาษาไทย เป็นงานซึ่งราชบัณฑิตยสถานได้จัดทำขึ้น ตั้งแต่ พ.ศ. 2485 โดยรัฐบาลได้พิจารณาเห็นว่า ศัพท์ภาษาไทยที่มีใช้อยู่ยังไม่เพียงพอแก่การแต่งตำราต่าง ๆ จึงได้จัดตั้งกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อพิจารณาบัญญัติศัพท์ให้เพียงพอแก่การแต่งตำรา คณะกรรมการที่ได้แต่งตั้งนี้ได้จัดทำหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการบัญญัติศัพท์ไว้ 2 ประการ คือ การทับศัพท์ และคิดคำขึ้นใหม่ และได้บัญญัติศัพท์ประกาศออกใช้ 4 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 ระเบียบวิธีทับศัพท์คำอักษรโรมัน และกำหนดชื่อทวีป ประเทศ เมืองหลวง

*งานซึ่งคณะกรรมการนี้ได้จัดทำขึ้น ปัจจุบันได้ออนไปสังกัดอยู่ตามกองต่าง ๆ ที่ได้จัดตั้งขึ้นใหม่ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการของราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2522

มหาสมุทร ทะเล และ เกาะ¹ ฉบับที่ 2 ศัพท์วิทยาศาสตร์ ฉบับที่ 3 ศัพท์แพทย์ ฉบับที่ 4 ศัพท์สถิติ² ต่อมางานนี้ได้หยุดชะงักไป จนกระทั่งได้อำนาจงานบัญญัติศัพท์ขึ้นใหม่เมื่อ พ.ศ. 2503 โดยคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้ราชบัณฑิตยสถาน จัดตั้งกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า "คณะกรรมการบัญญัติศัพท์ภาษาไทย" ให้มีหน้าที่บัญญัติศัพท์ภาษาไทยขึ้นให้เพียงพอแก่การ แต่งตำรา และพิจารณารับรองคำศัพท์ต่าง ๆ ซึ่งหน่วยราชการเสนอมา แล้วจัดทำเป็น ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อประกาศใช้เป็นมาตรฐาน กรรมการคณะนี้ได้พิจารณา รับรองศัพท์ชลประทาน ศัพท์อุตุนิยมวิทยา ศัพท์สัตวแพทย์ ศัพท์กลศาสตร์ ซึ่งกระทรวงทบวง กรมต่าง ๆ เสนอมา ส่วนศัพท์แพทย์ ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขเสนอมานั้น ราชบัณฑิตย-สถานได้ตีพิมพ์เผยแพร่เมื่อ พ.ศ. 2508 พิจารณารับรองศัพท์วิชาการศึกษาของกรมวิชา การ กระทรวงศึกษาธิการ³ นอกจากนี้ได้พิจารณาบัญญัติศัพท์คณิตศาสตร์และศัพท์ป่าไม้ พิมพ์เผยแพร่เมื่อ พ.ศ. 2510 ศัพท์สังคมวิทยา พิมพ์เผยแพร่ พ.ศ. 2524 ปัจจุบันกำลัง พิจารณารับรองศัพท์ปรัชญา และศัพท์ประกันภัย แต่โดยที่ปัจจุบันนี้ความก้าวหน้าทางวิชา-การเป็นไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็วมากทุกสาขาวิชา คณะกรรมการบัญญัติศัพท์ภาษาไทยเพียงคณะเดียวไม่สามารถบัญญัติศัพท์สาขาต่าง ๆ ให้ทันกับความต้องการของความ-เจริญทางวิชาการได้ ราชบัณฑิตยสถานจึงได้เสนอให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการ บัญญัติศัพท์วิทยาศาสตร์ขึ้นมาอีกคณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่บัญญัติศัพท์วิทยาศาสตร์ทุกสาขา เมื่อ พ.ศ. 2520 กรรมการคณะนี้ได้พิจารณาแก้ไขปรับปรุงศัพท์คณิตศาสตร์ ซึ่งราชบัณฑิตย-สถานได้ตีพิมพ์เมื่อ พ.ศ. 2510 ใหม่ ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาคณิตศาสตร์ใน

¹กำหนดชื่อประเทศ เมืองหลวงฯ ปัจจุบันได้ออนมาอยู่เป็นงานของคณะกรรมการ ทำอักษรานุกรมภูมิศาสตร์ ในกองธรรมศาสตร์และการเมือง ได้แก้ไขปรับปรุงใหม่ พ.ศ. 2520 และตีพิมพ์ซ้ำ พ.ศ. 2524

²ศัพท์วิทยาศาสตร์ ศัพท์แพทย์ และศัพท์สถิติ ได้ออนมาอยู่ในหน้าที่ของคณะกรรมการ บัญญัติศัพท์วิทยาศาสตร์ กองวิทยาศาสตร์

³กรมวิชาการได้จัดพิมพ์เผยแพร่เมื่อ พ.ศ. 2518 และ พ.ศ. 2521

ปัจจุบัน และได้พิมพ์เผยแพร่เมื่อ พ.ศ. 2523 ขณะนี้กำลังพิจารณาศัพท์วิทยาศาสตร์ทั่วไป

4. งานจัดทำตำราแปล งานนี้ไม่ได้จัดตั้งเป็นคณะกรรมการดำเนินงานที่กล่าวข้างต้น แต่จัดทำโดยเจ้าหน้าที่ของสำนักงานฝ่ายวิชาการ โดยได้จัดแปลหนังสือที่ได้พิจารณาเห็นว่า มีประโยชน์ หนังสือที่ได้แปลและพิมพ์เผยแพร่นั้นมี หนังสือชุดบ่อเกิดลัทธิประเพณี จีน ญี่ปุ่น อินเดีย เป็นต้น กับได้จัดพิมพ์หนังสือที่หาความรู้ในสาขาวิชาการต่าง ๆ ได้ค้นคว้าเรียบเรียงขึ้น เช่น หนังสือการศึกษา วรรณคดี ในแนววรรณศิลป์ หนังสือชุดนิรุกติศาสตร์ หนังสือชีวิตชาวไทยสมัยก่อน ฯลฯ ปัจจุบันโครงการนี้อยู่ในสายงานของฝ่ายจัดทำตำรา พิมพ์เผยแพร่ งานวิชาการ กองศิลปกรรม ซึ่งมีหน้าที่รวบรวมเรียบเรียงหรือแต่งตำราภาษาไทยเกี่ยวกับวิชาที่เป็นความรู้กลาง ๆ และไม่ซ้ำซ้อนกับงานของกองอื่น ๆ เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ในด้านการศึกษาค้นคว้าภาษา ศาสนา และ วัฒนธรรม ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ

งานดังกล่าวได้จัดทำขึ้นในระหว่างที่กิจการของราชบัณฑิตได้หยุดชะงักไป และได้ดำเนินติดต่อกันได้ผลถึงจนถึงบัดนี้ ปัจจุบันงานของราชบัณฑิตยสถานจึงดำเนินรวมกันไปด้วยทั้งราชบัณฑิต และในรูปของคณะกรรมการต่าง ๆ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งขึ้นโดยมีข้าราชการเป็นผู้รับผิดชอบงาน

สิ่งพิมพ์ของราชบัณฑิตยสถานและการเผยแพร่

ดังที่ได้กล่าวถึงหน้าที่ของราชบัณฑิตยสถานมาแล้วข้างต้น ซึ่งหน้าที่อีกอย่างหนึ่งก็คือ การค้นคว้าและบำรุงสรรพวิชาให้เป็นคุณประโยชน์แก่ชาติและประชาชน และราชบัณฑิตยสถานก็ประกอบไปด้วย นักปราชญ์ราชบัณฑิต ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ ราชบัณฑิตยสถานจึงได้จัดทำหนังสือเผยแพร่นานในต่าง ๆ ออกมามากมาย และหนังสือแต่ละเล่มที่ราชบัณฑิตจัดทำ จะได้รับความเชื่อถือจากประชาชนทั่วไปเป็นอย่างมาก

เนื่องจากสิ่งพิมพ์ที่ราชบัณฑิตยสถานจัดพิมพ์ออกมานั้น มุ่งหวังที่จะเผยแพร่วิชาการต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์แก่ชาติและประชาชนทั่วไป มิได้มุ่งหวังในเรื่องกำไร และประกอบกับงบประมาณที่ได้รับในการจัดพิมพ์ค่อนข้างจำกัด บางครั้งก็ได้รับทุนช่วยเหลือบ้างเล็กน้อย เช่น ธนาคารกรุงเทพฯ ให้ทุนในการจัดพิมพ์วารสารราชบัณฑิตยสถาน ราชกรีฑาสโมสร มอบทุนให้พิมพ์หนังสือแจกเผยแพร่ จึงทำให้การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สิ่งพิมพ์ของราชบัณฑิตยสถานไม่เป็นที่แพร่หลายนัก และการจัดพิมพ์ส่วนใหญ่จะจัดจำหน่าย มีการแจกจ่ายบ้างไม่มากนัก แต่ราคาจำหน่ายถูกมาก แทบจะเป็นราคาต้นทุน ในระยะหลัง ๆ นี้ เริ่มจะมีการจัดพิมพ์เผยแพร่โดยการแจกจ่ายให้หน่วยราชการ หอสมุด โรงเรียนต่าง ๆ บ้างเหมือนกัน เช่น

รายงานประจำปี ราชบัณฑิตยสถาน

ที่ระลึกงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี พ.ศ. 2525

การใช้เครื่องหมายวรรคตอนในภาษาไทย ตามพระราชบัญญัติในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

และทางราชบัณฑิตยสถาน ก็ได้จัดทำรายชื่อหนังสือที่มีจำหน่ายออกเผยแพร่ให้ประชาชน และหน่วยราชการต่าง ๆ ทราบ

คำ ใ ช้ จ ำ ย ใน ก าร จ ั ด พ ิ ม พ์ ห ั น ึ่ง ส ี อ

ในการจัดพิมพ์หนังสือต่าง ๆ ของราชบัณฑิตยสถานนั้น คำใช้จ่ายในการจัดพิมพ์ได้มาจากเงินทุน 3 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. เงินงบประมาณแผ่นดิน ใช้พิมพ์หนังสือทั่ว ๆ ไป
2. เงินทุนจัดพิมพ์คำரா จะมีเงินทุนสำหรับจัดพิมพ์หนังสือบางประเภทของราชบัณฑิตยสถาน เช่น หนังสือผลงานของพระยาอนุมานราชธน ศัพท์บัญญัติ เป็นต้น

3. ทุนหมุนเวียนจัดพิมพ์งานานุกรม มีกองทุนตั้งไว้สำหรับพิมพ์งานานุกรม
ของราชบัณฑิตยสถานโดยเฉพาะ

ก าร ค ว บ ค ุ ม ก าร จ ำ ห ัน ำ ย ห ัน ัง ส ื่อ ข อ ง ร าช บ ั ฑ ิต ย
ส ถาน

หนังสือต่าง ๆ ของราชบัณฑิตยสถานที่มีจำหน่ายนั้น เจ้าหน้าที่ของราชบัณฑิตยสถาน
จะแบ่งกันรับผิดชอบในแต่ละเรื่อง จะคอยควบคุมจำนวน ถ้าเห็นว่าจะหมด ก็จักพิมพ์เพิ่ม
เติม ส่วนหนังสือที่ได้รับความนิยมมากและมีอัตราการจำหน่ายสูง จะต้องคอยควบคุมเรื่อง
จำนวนที่มีอยู่เป็นพิเศษ เพื่อกันมิให้หนังสือหมด

หนังสือของราชบัณฑิตยสถานแต่ละเล่ม ล้วนเป็นหนังสือที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง ซึ่งจัด
ทำโดยนักปราชญ์ราชบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชา น่าเสียดายว่าหนังสือที่มี
คุณค่าเล่มเก่า ๆ ไม่มีต้นฉบับอยู่ ถ้าขณะนี้มิไครต้องการอาจจะหาใช้ได้ เพราะในตอนแรก
ทางราชบัณฑิตยสถาน มิได้คำนึงถึงสิ่งนี้ แต่ปัจจุบันราชบัณฑิตยสถานได้จัดเก็บต้นฉบับของ
สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ไว้ มิให้ขาดหาย จึงเป็นที่น่ายินดี ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ถ้าผู้ใดต้องการ
หนังสือของราชบัณฑิตยสถาน แล้วหาไม่ได้ จะขอคืนฉบับได้จากราชบัณฑิตยสถาน ซึ่ง
นับวันจะมีความมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

จำนงค์ ทองประเสริฐ "ราชบัณฑิตกับข้าราชการบัณฑิตยสถาน" วารสารราชบัณฑิตยสถาน

2(2) : 48, 49-54 ตุลาคม - ธันวาคม 2519

_____ "เสด็จในกรมฯ กับราชบัณฑิตยสถาน" ศิลปากร 23(4) : 69-81

กันยายน 2522

เจริญ อินทรเกษตร "มารู้จักกับราชบัณฑิตยสถาน" วารสารราชบัณฑิตยสถาน 1(1)

: 12-16 กรกฎาคม - กันยายน 2518

ชูเกียรติ อุทกะพันธุ์ "ราชบัณฑิตยสถาน" วิทยาสาร 22(14) : 14-15, 45-46,

8 เมษายน 2514

นันทิยา (นามแฝง) "ราชบัณฑิตยสถาน" สกุลไทย 26(1358) : 44-45, 38,

28 ตุลาคม 2523

รายงานประจำปีราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2523 และ 2524 อักษรเจริญทัศน์ 2524,

77, 58 หน้า

..... . ประจักษ์ 2525, 118 หน้า

สมภพ ภิรมย์ "พื้นที่ราชบัณฑิตยสถาน" วารสารราชบัณฑิตยสถาน 8(4) : 34-39

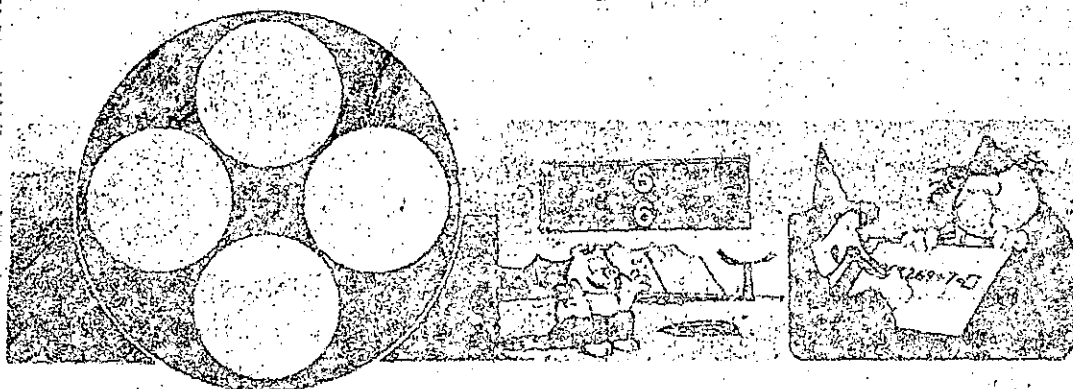
เมษายน - มิถุนายน 2526

สังคม ศรีราช "สารานุกรมของเรา" วารสารราชบัณฑิตยสถาน 1(2) : 5-8

ตุลาคม - ธันวาคม 2518

สุลักษณ์ กีรรักษา "อนาคตของราชบัณฑิตยสถาน" สังคมศาสตร์ปริทัศน์ 9(2) : 18-25

สิงหาคม 2514

การพัฒนาคณะศึกษาศาสตร์ศรีนครินทรวิโรฒ

สุนทร แก้วลาย

วัตถุประสงค์ของแผนงาน

วัตถุประสงค์ที่ได้ชี้แจงไว้ในคำของบประมาณปีปัจจุบัน ได้รับการปรับปรุงใหม่ให้เป็นไปตามแนวทางที่สอดคล้องกับความเป็นจริงและเหมาะสมกับลักษณะของแผนงาน ดังนี้ (ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2526)

บทความนี้คัดมาจาก "สรุปการดำเนินงาน ของ สำนักหอสมุดกลาง 2523-2526" ซึ่งผู้เขียนจัดทำขึ้นเพื่อเสนอสภามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในช่วงที่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ (2523-2527)

สุนทร แก้วลาย กศ.บ., กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์)

Ph.D. (Library and Information Science) อาจารย์ประจำสำนักหอสมุดกลาง
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

วัตถุประสงค์ทั่วไป

1. เพื่อให้บริการวิชาการ สนับสนุนการเรียน การสอน การค้นคว้า และวิจัยของคณาจารย์ นิสิต และข้าราชการของมหาวิทยาลัย ตามหลักสูตรและโครงการที่อยู่ในหน้าที่ของมหาวิทยาลัย
2. เพื่อจัดเตรียม คัดเลือก และจัดหาวัสดุอุปกรณ์ จัดโปรแกรม และผลิตภัณฑ์ที่ส่งเสริมการสืบค้น และการใช้ทรัพยากรวิชาการของนิสิตและคณาจารย์
3. เพื่อร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานประเภทเดียวกันทั้งใน และต่างประเทศ เพื่อเพิ่มคุณภาพด้านบริการวิชาการ

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อปรับปรุงทรัพยากรที่มีอยู่ให้สามารถใช้การได้ดี และแสวงหาทรัพยากรวิชาการใหม่ ๆ เข้ามาให้บริการ ทั้งโดยการซื้อ ขอ และแลกเปลี่ยน
2. เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ใช้บริการทั้งทางตรง (ช่วยค้นคว้า อธิบาย สอน) และทางอ้อม (ให้คำแนะนำและชี้แนะแหล่งศึกษาเพิ่มเติม)
3. เพื่อส่งเสริมให้มีการใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้วิธีต่าง ๆ เช่น จัดนิทรรศการ จัดอบรมและปฐมนิเทศ จัดทำคู่มือแนะนำในแต่ละเรื่อง ผลิตเครื่องมือสืบค้น ฯลฯ
4. เพื่อร่วมมือกับมหาวิทยาลัยอื่น ๆ และห้องสมุดเฉพาะในการแลกเปลี่ยน ขอยืม และขอวัสดุที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้มาให้บริการ
5. เพื่อควบคุมการให้บริการให้เป็นไปอย่างกว้างขวางและทั่วถึง โดยการจัดให้มีตามความเหมาะสมในการใช้ จัดชั้นเปิด และมีเจ้าหน้าที่คอยจัดเก็บ ตลอดเวลา
6. เพื่อให้การฝึกอบรมการปฏิบัติงานในห้องสมุดแก่นิสิตบรรณารักษ์-ศาสตร์ ตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เพื่อผลิตบุคลากรที่มีคุณภาพสูง

สำหรับเป้าหมายการดำเนินงานในแต่ละปี เป็นไปตามแนวทางที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาฯ ระยะที่ 5 เช่น

ปี 2525 เน้นการจัดระบบงานเพื่อให้สามารถดำเนินงานได้ตาม

วัตถุประสงค์

ปี 2526 เน้นการพัฒนาบริการสื่อโสตทัศนศึกษา และการจัดหาวารสาร

ปี 2527 เน้นการพัฒนาและวางรากฐานการขยายบริการสำหรับบัณฑิตศึกษา

ปี 2528 เน้นการพัฒนาสถานที่ การจัดระบบงานศูนย์กลางเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานในวิทยาเขต และเพิ่มคุณภาพบริการด้านเทคโนโลยีการศึกษา

ประวัติของสำนักหอสมุดกลาง

สำนักหอสมุดกลาง มีประวัติอันยาวนาน กล่าวคือ เริ่มตั้งแต่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับการสถาปนาเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษา ในปี พ.ศ. 2497 สังกัดกรมการฝึกหัดครู ขณะนั้นห้องสมุดมีบุคลากรเพียง 2 - 3 คน ดำเนินงาน

กิจการห้องสมุดได้ขยายและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เมื่อได้รับความช่วยเหลือตามโครงการความช่วยเหลือระหว่างชาติ USAID โดยผ่านทางมหาวิทยาลัยอินเดียนา ในปี พ.ศ. 2502 ได้มีการสร้างอาคารห้องสมุดใหม่ เนื้อที่ประมาณ 1,200 ตารางเมตร และติดตั้งระบบปรับอากาศทั้งหลัง (เครื่องปรับอากาศชุดนี้ชำรุดและจำหน่ายออกไปตั้งแต่ปี 2524) นับเป็นห้องสมุดที่ทันสมัยที่สุดในประเทศไทยในขณะนั้น ตามโครงการช่วยเหลือดังกล่าว ได้มีการส่งอาจารย์ซึ่งปฏิบัติงานในห้องสมุดไปศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์สมัยใหม่หลายท่าน เพื่อให้กลับมาพัฒนากิจการห้องสมุดให้ได้มาตรฐาน และยังได้รับความช่วยเหลือในการจัดหาตำราและ

สื่อโสตทัศนศึกษา จึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นห้องสมุดแห่งแรกในประเทศไทยที่จัดให้
บริการสื่อผสมอย่างแท้จริง กล่าวคือ การบริการไม่จำกัดเฉพาะสิ่งพิมพ์เท่านั้น

เมื่อวิทยาลัยวิชาการศึกษาได้ขยายงานโดยเพิ่มสาขาขึ้นในวาระต่าง ๆ
กัน ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค สาขาแต่ละแห่งได้ก่อตั้งห้องสมุดขึ้นเพื่อบริการ
วิชาการ สนับสนุนการเรียน การสอน และการวิจัยของสาขา ดังต่อไปนี้

สาขาปฐมวัน

สาขาบางแสน

สาขาพิษณุโลก

สาขามหาสารคาม

สาขาสงขลา

สาขาพระนครศรีอยุธยา (บางเขน)

สาขาพลศึกษา

อย่างไรก็ตาม ห้องสมุดแต่ละสาขาต่างก็ดำเนินงานอิสระจากกันทั้งในด้าน
แผนการดำเนินงาน และนโยบาย

สำหรับที่วิทยาเขตประสานมิตร ในปี พ.ศ. 2513 อาคารเดิมที่ประมาณ
เนื้อที่ไว้รับวัสดุ 100,000 ขึ้น ไม่สามารถรองรับความต้องการได้อีกต่อไป เนื่อง-
จากสูญเสียเนื้อที่สำหรับจัดเก็บวัสดุ จึงไม่พอเพียงสำหรับบริการผู้ใช้ เนื่องจาก
วิทยาลัยขยายรับนิสิตระดับสูงกว่าปริญญาตรีเพิ่มขึ้นถึง 12 สาขาวิชา แต่เนื่องจาก
ไม่ได้รับงบประมาณให้สร้างอาคารใหม่ จึงขอใช้อาคารเรียนที่สร้างขึ้นติดกับอาคาร
ห้องสมุดในปี 2513 และย้ายวัสดุส่วนหนึ่งเข้าไปอยู่ในอาคารใหม่ในปี 2514 จน
ถึงปัจจุบันนี้ รวมเนื้อที่ใ้การใช้ทั้งสิ้นประมาณ 3,898 ตารางเมตร จากการสำรวจ
ในปี 2516 สำนักหอสมุดกลาง วิทยาเขตประสานมิตร มีหนังสือและตำราเท่าที่บันทึก
ไว้ในสมุดทะเบียนประมาณ 84,000 เล่ม และบอกรับวารสาร 700 ชื่อ หากนับ
รวมสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ด้วย จะมีวัสดุประมาณ 100,000 ขึ้น เนื่องจากงบประมาณจำกัด

วัสดุประเภทสื่อโสตทัศนศึกษา ใ้แก่ ฟิล์ม สไลด์ เทปเสียง ฟิล์มสตริป และแผ่นเสียง
เพิ่มจำนวนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

เมื่อวิทยาลัยวิชาการศึกษาได้รับการยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ เมื่อ 29 มิถุนายน 2517 หอสมุดได้รับการจัดเป็นหน่วยงานทางวิชาการ
มีฐานะเป็นส่วนนักหอสมุดกลาง แต่ยังคงดำเนินงานเป็นอิสระระหว่างหอสมุดวิทยาเขต
ต่าง ๆ

การเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อกิจการห้องสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒเป็นอย่างมาก มีอยู่ 2 ประการ ได้แก่ การกำหนดให้ภาควิชาบรรณารักษ-
ศาสตร์สังกัดในคณะมนุษยศาสตร์ ในปี 2519 และการนำระบบการบริหารงาน
บุคคลแบบจำแนกตำแหน่งมาใช้ในมหาวิทยาลัย ผลกระทบในประการแรกก็คือ ผู้
ปฏิบัติงานในห้องสมุดซึ่งดำรงตำแหน่งอาจารย์จำนวนหนึ่งได้ย้ายสังกัดขึ้นกับคณะ
มนุษยศาสตร์ และการเปลี่ยนแปลงประการที่สอง ทำให้ผู้ดำรงตำแหน่งอาจารย์เกิด
ความไม่มั่นใจในระบบและอนาคตการก้าวหน้าของตน จึงขอโอนสังกัดไปขึ้นกับคณะ
มนุษยศาสตร์เกือบหมด คงเหลือบุคลากรในตำแหน่งอาจารย์เพียง 2 คน (รวมทั้ง
วิทยาเขตด้วย)

ข้อน่าสังเกตก็คือ ที่วิทยาเขตประสานมิตร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 เป็นต้นมา
ถึงปัจจุบันได้รับอัตราบรรณารักษ์เพิ่มขึ้นเพียง 7 อัตรา ขณะที่สูญเสียอัตราอาจารย์
ไปทั้งสิ้น 11 อัตรา โดยที่ทุกอัตราไม่ได้ปฏิบัติงานในห้องสมุด

สำหรับในวิทยาเขตอื่น ๆ ก็มีลักษณะและปรากฏการณ์ที่คล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิทยาเขตที่เปิดหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์ในระดับปริญญาตรี และหรือ
ปริญญาโท จำเป็นต้องแบ่งอัตรากำลังอาจารย์ส่วนหนึ่งไปปฏิบัติงานสอนแต่เพียงด้าน
เดียว ขณะที่อัตรากำลังบรรณารักษ์ของหอสมุดวิทยาเขตมีเพียง 2 - 3 คนเท่านั้น
ส่วนใหญ่ยังขาดประสบการณ์อย่างมาก

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารในปี พ.ศ. 2523 จึงได้มีการวางแผนทางพัฒนาเพื่อแก้และป้องกันปัญหาที่จะเกิดตามมา กล่าวคือ ความพยายามที่จะดำเนินงานหอสมุดทั้ง 8 วิทยาเขตให้เป็นหอสมุดเดียวกัน มีการวางแผนกำหนดนโยบายรวมกัน และปฏิบัติงานสนับสนุนซึ่งกันและกัน ด้วยการสนับสนุนของที่ประชุมรองอธิการบดี คณบดี และผู้อำนวยการ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้วยการสนับสนุนของรองอธิการบดีวิทยาเขต ความพยายามดังกล่าวจึงบรรลุผล ที่ประชุมเห็นชอบให้มีการตั้งรองผู้อำนวยการสำนักฯ ประจำวิทยาเขต ปฏิบัติงานขึ้นตรงต่อรองอธิการบดีวิทยาเขต แทนที่จะขึ้นกับกองธุรการวิทยาเขต รองผู้อำนวยการทุกคนมีฐานะเป็นกรรมการประจำสำนักฯ ตามกฎหมาย มีการจัดทำแผนพัฒนาฯ ระยะที่ 5 รวมกัน และถือเป็นงานหน่วยเดียวกันตั้งแต่ปีงบประมาณ 2525 เป็นต้นมา จึงมีการจัดทำงบประมาณรวมกันตลอดมา และในปี พ.ศ. 2524 นี้เอง สำนักฯ ได้เสนอต่อมหาวิทยาลัยเพื่อเสนอต่อทบวงมหาวิทยาลัยให้กำหนดส่วนราชการในระดับหน่วยงานย่อย แต่ทบวงมหาวิทยาลัยไม่ได้มาวิเคราะห์งานเพื่อกำหนดหน่วยงานย่อยให้ จนกระทั่งถึง เมษายน 2526 มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการเลื่อนตำแหน่งใหม่สำหรับข้าราชการสาย ข. และ ค. ทางสำนักฯ จึงได้ขอถอนเรื่องเดิมกลับมาปรับปรุงใหม่ให้สอดคล้องกับแนวความคิดที่เปลี่ยนไป

ร ะ บ บ ห อ ง ส มุ ต ม ห า วิ ท ย า ลั ย ศ รี น ค รี น ท ร วิ โร ฒ

เนื่องจากการกำหนดฐานะของสำนักหอสมุดกลางไม่ครอบคลุมวิทยาเขตอย่างชัดเจน เมื่อวิทยาลัยวิชาการศึกษาเปลี่ยนมาเป็นมหาวิทยาลัยในปี 2517 หอสมุดวิทยาเขตจึงได้รับการจัดไว้เป็นงานหนึ่งในกองธุรการวิทยาเขต และยังมีฐานะดังกล่าวจนถึงปัจจุบัน โดยที่รองอธิการบดีวิทยาเขตยินยอมให้ดำเนินงานเป็นหน่วยงานอิสระคล้ายคณะในวิทยาเขต ตั้งแต่ปี 2524 ฉะนั้นการดำเนินงาน

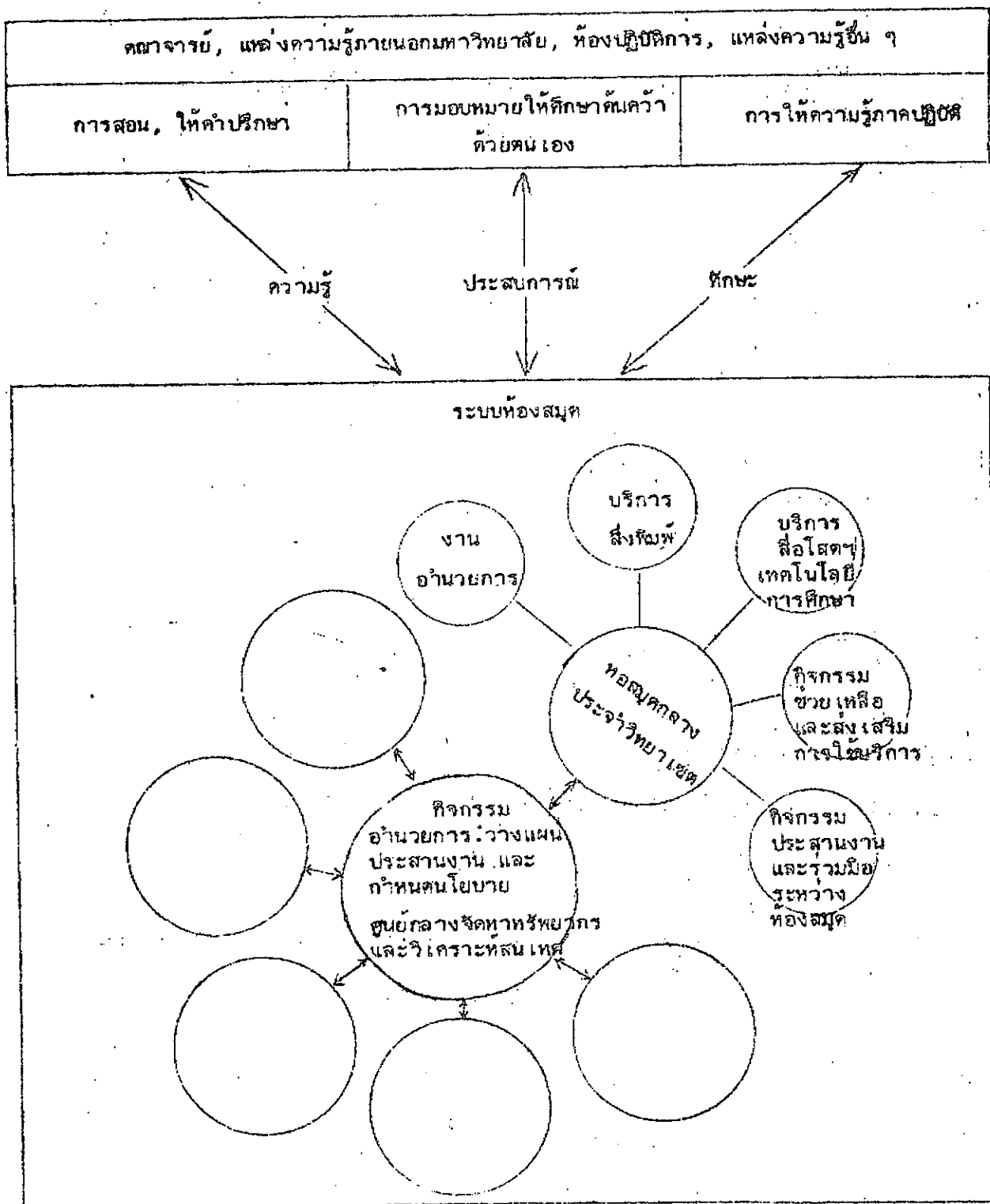
ของสำนักหอสมุดกลางในหลาย ๆ ส่วนจึงมีใ้ครอบคลุมไปถึงห้องสมุดวิทยาเขต

เป้าหมายของการจัดระบบก็เพื่อให้แต่ละแห่งมีความเจริญก้าวหน้าและพัฒนาตนเองให้สามารถสนองความต้องการของวิทยาเขตได้สูงสุด ขณะเดียวกันก็ยอมรับขีดจำกัดของทรัพยากรที่จัดหามาได้แต่ละปี จึงมุ่งส่งเสริมให้ประสานงานการใช้ทรัพยากรอันจำกัดนั้นให้ได้ผลมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

แนวความคิดเรื่องระบบห้องสมุดซึ่งได้นำมาปฏิบัติในช่วง พ.ศ. 2523 ถึงปัจจุบัน แสดงได้ดังภาพที่ 1 สำระสำคัญของการเน้นเรื่องระบบห้องสมุด มีดังต่อไปนี้

1. เพื่อเน้นภารกิจสำคัญของห้องสมุดในฐานะระบบรองในระบบมหาวิทยาลัย ซึ่งมีภารกิจที่สำคัญที่สุดด้านหนึ่ง คือ การถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ และทักษะที่พึงประสงค์ไปยังผู้เรียน
2. เพื่อเน้นภารกิจของห้องสมุดซึ่งมีความสัมพันธ์กับระบบการเรียนการสอน และการวิจัยของมหาวิทยาลัย จึงต้องปฏิบัติงานประสานสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด
3. เพื่อเน้นความหลากหลายของกิจกรรมและทรัพยากรที่ห้องสมุดจะต้องจัด และเตรียมให้พอเพียง เหมาะสม และมีคุณค่า ในอันที่จะสนองตอบภารกิจที่รับผิดชอบ
4. เพื่อให้การดำเนินงานของห้องสมุดภายในระบบเกิดประสิทธิภาพมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ภายใต้ความจำกัดด้านทรัพยากร การที่มหาวิทยาลัยมีห้องสมุดกลางถึง 8 แห่ง เนื่องจากการดำเนินงานเป็นวิทยาเขต 8 แห่ง แม้จะไม่มีห้องสมุดคณะใด ๆ เป็นทางการก็ตาม ย่อมแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องลงทุนสูง ไม่ต่างจากการมีห้องสมุดกลางของมหาวิทยาลัย 8 แห่ง

ภาพที่ ๑ ระบบถ่ายทอดความรู้ในมหาวิทยาลัย

ก า ร จั ด ร ะ บ บ ง า น แ ล ะ ก า ร แ บ ง ส ่ว น ร าช ก า ร

1. การแบ่งส่วนราชการตามที่ปรากฏในพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัย และ พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ กำหนดให้มีสำนักงานเลขานุการ ในสำนักหอสมุดกลาง ส่วนราชการย่อยอื่น ๆ ยังไม่ได้กำหนดไว้ สำนักฯ จึงกำหนดส่วนราชการย่อย เป็นการภายในขึ้นเองตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 ดังนี้

สำนักหอสมุดกลาง

- สำนักงานเลขานุการ
- ฝ่ายเทคนิค
- ฝ่ายวารสารและเอกสาร
- ฝ่ายบริการ
- ฝ่ายวัสดุไม้ตีพิมพ์

ทั้งนี้ไม่ได้รวมห้องสมุดในวิทยาเขตเข้าด้วยกัน เนื่องจากห้องสมุดวิทยาเขต ถูกจัดไว้ในกองธุรการวิทยาเขตตั้งกล่าวไว้ในตอนต้น

2. ในปี พ.ศ. 2523 - 2524 คณะกรรมการประจำสำนักฯ จึงได้มีมติ ปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการใหม่ เสนอต่อมหาวิทยาลัย เพื่อเสนอต่อทบวงฯ โดย พยายามรวมห้องสมุดทุกวิทยาเขตเข้าเป็นระบบเดียวกัน และจัดระบบงานให้สอดคล้อง กับความเป็นจริง ลักษณะของการแบ่งส่วนราชการย่อยในโครงสร้างใหม่ดังนี้

สำนักหอสมุดกลาง

- สำนักงานเลขานุการ
- สำนักหอสมุดวิทยาเขตกลาง
- สำนักหอสมุดวิทยาเขตบางแสน
- สำนักหอสมุดวิทยาเขตพิษณุโลก
- สำนักหอสมุดวิทยาเขตมหาสารคาม
- สำนักหอสมุดวิทยาเขตสงขลา

ในท้องสมุทวิทยาเขต จัดส่วนราชการย่อยดังนี้

สำนักหอสมุทวิทยาเขตกลาง

- ฝ่ายบริการผู้ใช้ ประสานมิตร
- ฝ่ายบริการผู้ใช้ ปทุมวัน
- ฝ่ายบริการผู้ใช้ บางเขน
- ฝ่ายบริการผู้ใช้ พลศึกษา
- ฝ่ายวิเคราะห์สนเทศ
- ฝ่ายพัฒนาทรัพยากร
- ฝ่ายวารสารและเอกสาร
- ฝ่ายวัสดุไม้ตีพิมพ์

ในวิทยาเขตอื่น ๆ ได้แบ่งส่วนราชการย่อยในลักษณะคล้าย ๆ กันนี้ แต่อาจเพิ่มหรือลดงานบางอย่างตามความเหมาะสมและความจำเป็นของวิทยาเขตนั้น ๆ อย่างไรก็ตามโครงการนี้ได้เสนอทบวงฯ ตั้งแต่ปี 2524 แต่ไม่มีผลคืบหน้า จนมีการเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารงานบุคคลในรายละเอียดบางประการ ทำให้มีผลกระทบต่อนโยบายความคิด ในการปรับปรุงการแบ่งส่วนราชการเสียใหม่

3. ในช่วงที่รอการวิเคราะห์ของทบวงฯ ประกอบกับประสบการณ์ในการทำงานในระบบ ทำให้มองเห็นจุดอ่อนของโครงการที่เสนอ และเนื่องจากได้ทราบเป็นการภายในจากการเรียกร้องให้มีการปรับปรุงระบบการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งของข้าราชการในสังกัด ก.ม. เสียใหม่ คณะกรรมการประจำสำนักฯ จึงเห็นชอบที่จะให้ปรับปรุงระบบงานและการแบ่งส่วนราชการเสียใหม่ หลังจากได้มีการเสนอแนวคิดครั้งแรกในปี พ.ศ. 2525 ที่ประชุมคณะกรรมการสำนักฯ ได้พิจารณาเรื่องนี้ 3 ครั้ง และมีการพิจารณาในการประชุมสัมมนาเพื่อพัฒนาบริการห้องสมุดครั้งที่ 3 อีกครั้งหนึ่ง และในการประชุมคณะกรรมการประจำสำนักฯ ครั้งที่ 1/2527 ได้พิจารณารับหลักการ การแบ่งส่วนราชการ ซึ่งจะได้นำปรึกษาเจ้าหน้าที่วิเคราะห์

ระบบงานของทบวงและเสนอต่อมหาวิทยาลัยดำเนินการต่อไป หลักการสำคัญของการจัดตั้งราชการย่อยใหม่มีดังนี้

- เน้นการจัดสายงานให้สอดคล้องกับระบบการเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่งในระบบ ก.ม. โดยการจำแนกสายงานเป็น

- คำนวิชากร
- คำนปฏิบัติการ
- คำนอำนวยการ

- เน้นการพัฒนาหน่วยงานรองซึ่งมีความจำเป็นต่อการสร้างสรรคงานให้มีทั้งปริมาณและคุณภาพ เช่น งานคำนการวิจัยและพัฒนา งานคำนการส่งเสริม เป็นต้น

- เน้นการจัดห้องสมุดเป็นระบบเดียวกัน โดยแต่ละแห่ง มีเอกภาพในการดำเนินงาน ขณะเดียวกันสามารถปฏิบัติงานแบบประสานประโยชน์ร่วมกันภายใต้ความจำกัดของทรัพยากร

การแบ่งส่วนราชการที่เสนอใหม่มีลักษณะดังนี้

สำนักหอสมุดกลาง

- สายงานหอสมุดวิทยาเขต (8 แห่ง)
- สายงานอำนวยการ

สาขางาน

-สายงาน

--ฝ่ายงาน

----งาน

----กิจกรรม

- สายงานสำนักงานเลขานุการ

-- งานต่าง ๆ

- สายงานวิจัยและพัฒนา

-- ฝ่ายงานวิจัยและพัฒนาโครงการ

-- ฝ่ายงานพัฒนาทรัพยากรและวิเคราะห์สนเทศกลาง

- สำนักงานหอสมุดวิทยาเขตประสาธน์มิตร (1)

- สายงานบริการ

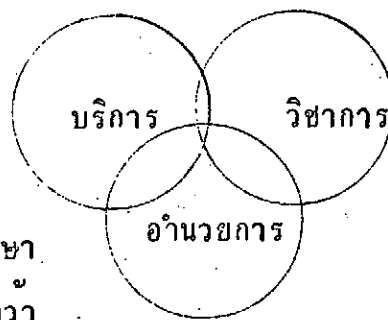
- ฝ่ายงานบริการสิ่งพิมพ์
- ฝ่ายงานบริการเทคโนโลยีการศึกษา
- ฝ่ายงานให้คำปรึกษาและช่วยคนควา
- ฝ่ายงานบริการเอกสารพิเศษ

- สายงานวิชาการ

- ฝ่ายงานพัฒนาทรัพยากรและวิเคราะห์สนเทศ
- ฝ่ายงานส่งเสริม

- สายงานอำนวยการ

- ฝ่ายงานธุรการหอสมุดวิทยาเขต

- สำนักงานหอสมุดวิทยาเขต ... ฯลฯ (2-8)

งานใหม่ที่กำหนดในส่วนราชการย่อยแยกออกมาให้เด่นชัด เพื่อให้มีการปฏิบัติอย่างจริงจังที่สำคัญมีดังนี้

- สายงานวิจัยและพัฒนาสายงานวิชาการ ซึ่งประกอบด้วย

-- ฝ่ายงานวิจัยและพัฒนา รับผิดชอบงานวิจัยและพัฒนาโครงการงานประมวลผลด้วยเครื่องจักรกล และงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ รวมทั้งงานระบบข้อมูลเพื่อการบริหาร

-- ฝ่ายงานพัฒนาทรัพยากรและวิเคราะห์สนเทศกลาง เป็นงานที่ริเริ่มมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522 แต่เนื่องจากไม่ได้รับอัตรากำลังเสริมเพียงพอ ประกอบกับบุคลากรตำแหน่งอาจารย์ได้ย้ายสังกัดไปอยู่คณะมนุษยศาสตร์จำนวนมาก จึงดำเนินการไม่ได้

-- ฝ่ายงานส่งเสริม เป็นงานสนับสนุนที่สำคัญยิ่งที่จะให้กิจกรรมในฝ่ายงานอื่น ๆ ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น ฝ่ายงานนี้รับผิดชอบงานการประชาสัมพันธ์ การนิเทศการ กิจกรรมทางวิชาการ กิจกรรมเผยแพร่ เป็นต้น

อ ต ร า ก ำ ล ั ง แ ล ะ ง บ ป ร ะ ม า ณ

ในช่วงปี พ.ศ. 2523-2526 กิจการของสำนักหอสมุดกลางขยายตัวอย่างช้า ๆ ถึงแม้จะมีความรู้สึกกันในหมู่ผู้ใช้บริการว่าห้องสมุดน่าจะพัฒนาได้มากขึ้น และสามารถนำความแปลกใหม่ด้านการบริการในระดับมหาวิทยาลัยเข้ามาสู่สถาบันแห่งนี้ สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งอันเป็นอุปสรรคในการขยายตัวก็คือ ความจำกัดในด้าน อัตรากำลังและงบประมาณ ในปี พ.ศ. 2524 รัฐบาลได้ตั้งคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการขึ้น และคณะกรรมการนี้กำหนดให้ส่วนราชการเพิ่มอัตรากำลังได้ไม่เกิน ร้อยละ 2 คำสั่งนี้มีผลกระทบต่อมหาวิทยาลัยโดยรวม และแน่นอนย่อมมีผลให้หอสมุดขอกำลังเพิ่มได้ยากยิ่งขึ้น แม้ ก.ม. จะอนุมัติอัตรากำลังไว้ให้รวมทุกวิทยาเขตจำนวน 52 อัตรา แต่อัตราการเพิ่มจริงในแต่ละปีต่อวิทยาเขตไม่ถึง 1 อัตรา/วิทยาเขต

อย่างไรก็ตามด้วยการสนับสนุนของฝ่ายบริหาร หอสมุดแต่ละวิทยาเขตได้รับอนุญาตให้จ้างลูกจ้างชั่วคราวและงานนิสิตช่วยงาน โดยใช้เงินรายได้ของวิทยาเขต จึงทำให้กิจการสามารถดำเนินไปได้โดยไม่มีอุปสรรคมากนัก ตารางต่อไปนี้แสดงอัตรากำลังของหอสมุดแต่ละวิทยาเขตในช่วงปี พ.ศ. 2524-2527 จำนวนลูกจ้างชั่วคราว และนิสิตช่วยงาน ในหน้า 39

ตารางที่ 1 แสดงอัตรากำลังระหว่างปี พ.ศ. 2524-2527

วิทยาเขต	2524				2525				2526				2527			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
ประสานมิตร	-	21	16	25	-	41	16	25	-	41	16	25	-	42	16	25
ปทุมวัน	3	5	1	5	1	5	1	5	1	5	1	5	1	6	1	5
บางเขน	3	5	4	-	2	6	4	-	2	6	4	-	2	6	4	-
พลศึกษา	2	7	6	-	1	7	6	-	1	7	6	-	1	7	6	-
บางแสน	6	11	5	10	3	12	5	10	3	15	5	10	3	17	5	10
พิษณุโลก	3	6	9	10	2	7	9	10	2	9	9	10	2	10	9	10
มหาสารคาม	5	10	11	20	4	13	11	20	4	15	11	20	4	17	11	20
สงขลา	2	9	7	10	2	12	8	10	2	13	8	10	2	15	8	10

หมายเหตุ :-

1. อาจารย์สังกัดภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ ปฏิบัติงานในห้องสมุด
2. ข้าราชการและลูกจ้างประจำ
3. ลูกจ้างชั่วคราว
4. นิสิตช่วยงาน

สำหรับในกํานงบประมาณ มีอุปสรรคที่สำคัญอยู่ประการหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นนโยบายของการควบคุมงบประมาณของสำนักงานประมาณก็เป็นได้ กล่าวคือแม้จะมีความคิดเรื่องการกำหนดงบประมาณโดยยึดฐานศูนย์แต่ในทางปฏิบัติจริงมักจะพิจารณาให้เพิ่มจากฐานปีก่อน ๆ โดยเป้าหมายการผลิตเข้ามามีอิทธิพลน้อยมาก

นอกจากนี้งบประมาณของมหาวิทยาลัยโดยส่วนรวมในแต่ละปีจะต่ำกว่างบประมาณตามแผนระยะที่ 5 ตลอดมา แรงกดดันนี้จึงกระทบมาถึงการจัดสรรงบประมาณของสำนักฯ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อย่างไรก็ตามมหาวิทยาลัยได้จัดสรร

งบรายไตรมาส (ส่วนใหญ่เป็นค่าวัสดุและค่าจ้างชั่วคราว) เป็นค่าใช้จ่ายประมาณร้อยละ 20 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมดในสำนักหอสมุดกลาง

ในที่นี้จะกล่าวถึงงบประมาณของบางหมวดซึ่งมีส่วนสำคัญที่จะช่วยเสริมค่านิยมและคุณภาพของบริการ ซึ่งได้แก่หมวดวัสดุ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ค่าหนังสือและตำรา ค่าวารสารวิชาการ ค่าสื่อโสตทัศนศึกษา ค่าวัสดุงานเทคนิค และค่าครุภัณฑ์การศึกษา

ในการคำนวณงบประมาณที่ทางสำนักงบประมาณเสนอแนะต่อกองแผนงานให้คิดค่าหนังสือ 200 บาท ต่อนิสิตปริญญาตรี 1 คน และ 300 บาท ต่อนิสิตบัณฑิตศึกษาหนึ่งคน ไม่มีการคำนวณเพื่อคณาจารย์และบุคลากรฝ่ายวิชาการอื่น ๆ และไม่มีสูตรการคำนวณวารสาร ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2524 เป็นต้นมา สำนักฯ จึงเสนองบประมาณโดยจำแนกรายจ่ายค่าวัสดุให้ชัดเจนขึ้นตามความเป็นจริงดังนี้

- ค่าหนังสือและตำรา
- ค่าวารสารวิชาการ
- ค่าสื่อโสตทัศนศึกษา (วัสดุไม่ตีพิมพ์)
- ค่าวัสดุงานเทคนิค

กระนั้นก็ตามอัตราการเพิ่มงบประมาณในแต่ละปีไม่อาจให้ความพึงพอใจนัก เนื่องจากการกระจายบริการออกไปถึง 8 วิทยาเขต งบประมาณที่แต่ละแห่งได้รับจึงมีกำลังซื้อความรู้ที่ผลิตใหม่แต่ละปีเพียงส่วนน้อยเท่านั้น เช่นหนังสือและตำราวิชาการที่ผลิตปีละ 100,000 เรื่องนั้น หอสมุดแต่ละแห่งซื้อได้ปีละ 800-3,500 ชื่อเรื่องเป็นอย่างสูง เช่นเดียวกันในจำนวนวารสารวิชาการที่ผลิตออกมาประมาณ 60,000 - 100,000 ชื่อ หอสมุดแต่ละวิทยาเขตซื้อได้ระหว่าง 150 - 350 ชื่อ (ทั้งนี้ไม่รวมวารสารที่บริจาคทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ)

ตารางที่ 2 แสดงงบประมาณค่าวัสดุและครุภัณฑ์ของ 8 วิทยาเขต
ระหว่างปี 2524 - 2527

วิทยาเขต	รายการ	2524.	2525	2526	2527
ประสานมิตร	วัสดุ	740,200	804,340	1,040,600	1,058,900
	ครุภัณฑ์	171,200	39,500	127,850	111,500
ปทุมวัน	วัสดุ	100,000	172,200	200,020	164,900
	ครุภัณฑ์	17,800	32,300	12,000	40,000
บางเขน	วัสดุ	120,000	187,460	173,380	196,700
	ครุภัณฑ์	56,200	56,000	4,700	47,200
พลศึกษา	วัสดุ	140,000	240,610	198,530	237,000
	ครุภัณฑ์	-	-	32,200	45,000
บางแสน	วัสดุ	206,300	320,370	479,730	531,300
	ครุภัณฑ์	-	108,840	96,500	60,500
พิษณุโลก	วัสดุ	190,000	290,240	322,170	286,600
	ครุภัณฑ์	38,300	57,680	59,000	96,000
มหาสารคาม	วัสดุ	151,000	370,680	305,920	280,600
	ครุภัณฑ์	52,500	33,500	85,550	80,000
สงขลา	วัสดุ	153,400	315,930	298,550	313,400
	ครุภัณฑ์	46,650	89,580	82,200	69,800

เป็นการยากที่จะกล่าวถึงสัมฤทธิ์ผลในกิจการหอสมุด การประเมินอาจจะ
อัตรายเกินไป ในที่นี้จะกล่าวเพียง 2 ประเด็น ซึ่งย่อมไม่ครอบคลุมการประเมินด้าน
อื่น ๆ ที่อาจสำคัญกว่าแต่ไม่ได้ทำการประเมินอย่างเป็นแบบแผน ประเด็นแรกได้แก่
ความพึงพอใจต่อบริการที่จัดให้แก่ผู้ใช้ คณาจารย์และประเด็นที่สองได้แก่การปรับปรุง
บริการและสถานที่บริการให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

- ความพึงพอใจต่อบริการที่จัดให้

เนื่องจากการไม่มีการสำรวจโดยส่วนรวม ในที่นี้จึงขอกล่าวเฉพาะวิทยาเขต
ประสานมิตร ซึ่งได้มีการวิจัยในปี พ.ศ. 2525 โดย น.ส. สงศรี คีศรีแก้ว ภายใต้
การให้คำปรึกษาของบุคลากรในสำนักฯ และจากผลการสัมมนา 2 ครั้ง คือในวันที่ 24
พฤษภาคม 2525 และวันที่ 24 มกราคม 2527 ครั้งแรกเป็นการสัมมนาคณะผู้ปฏิบัติ
งาน ครั้งหลังเป็นการสัมมนาผู้บริหารวิชาการ ได้แก่ คณบดีและหัวหน้าภาควิชา
ผลสรุปของทั้ง 3 เหตุการณ์ แสดงว่าคณาจารย์และผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในบริการ
ทั่ว ๆ ไปค่อนข้างสูง เว้นแต่ในเรื่องของวัสดุการค้นคว้าในสาขาวิชาเฉพาะ ผู้ใช้
เห็นว่าควรได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น

- การปรับปรุงบริการและสถานที่ให้บริการ ที่ดำเนินการไปแล้วมีดังนี้

-- จัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบริการ ปีละ 1 ครั้ง รวม 3 ครั้ง ในบุคลากร
ทุกระดับได้เข้าร่วมกิจกรรมและศึกษาดูงานภายในประเทศ

-- จัดบัตรยืมพิเศษให้แก่นิสิตบัณฑิตศึกษาสำหรับใช้ในหอสมุดเครือ มศว
เริ่มใช้ได้ตั้งแต่ กุมภาพันธ์ 2527 เป็นต้นไป

-- วิทยาเขตประสานมิตรปรับปรุงสถานที่บริการใหม่ โยกย้ายที่ตั้งหน่วย
บริการต่าง ๆ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จัดห้องเฉพาะสำหรับคณาจารย์ ห้องนิสิตบัณฑิตศึกษา
ห้องปริณูณานิพนธ์ ห้องบริการฉายภาพยนตร์ ห้องสัมมนา ห้องฉายวีดิโอเทป ปรับปรุง
ห้องเก็บสื่อโสตทัศนศึกษา ปรับปรุงห้องแสดงและจำหน่ายตำรา

-- วิทยาเขตมหาสารคาม ขยายเนื้อที่เพิ่มประมาณ 400 ตารางเมตร ขยายบริการด้านสื่อโสตทัศนศึกษา เช่น วีดิโอเทป फिल्म บริการเสียง เป็นต้น ขยายโครงการเอกสารท้องถิ่น (เอกสารอีสาน) และบริการชุมชน (บริการมหาวิทยาลัยเปิด)

-- วิทยาเขตพิษณุโลก ขยายเนื้อที่ประมาณ 800 ตารางเมตร ขยายบริการสำหรับบัณฑิตศึกษา บริการสื่อโสตทัศนศึกษา

-- วิทยาเขตสงขลา ขยายเนื้อที่เพิ่มประมาณ 400 ตารางเมตร (อยู่ระหว่างดำเนินการ) ขยายงานด้านบริการสื่อโสตทัศนศึกษาและบริการสำหรับบัณฑิตศึกษา

-- วิทยาเขตบางแสน ขยายบริการด้านโสตทัศนศึกษา ปรับปรุงปริมาณสิ่งพิมพ์ โดยเฉพาะวารสารทางการศึกษา

-- วิทยาเขตปทุมวัน ซ่อมแซมอาคารชั่วคราว และเพิ่มเนื้อที่สำหรับบริการสื่อโสตทัศนศึกษา ประมาณ 60 ตารางเมตร

โครงการต่อเนื่อง และโครงการที่กำลังพัฒนา

เนื่องจากความจำกัดที่มีอยู่เดิม ประกอบกับการขยายตัวของมหาวิทยาลัย ซึ่งมุ่งขยายการศึกษาทั้งในระดับสูงกว่าระดับปริญญาตรี และขยายสาขาวิชาที่จะผลิตบัณฑิตเพิ่มขึ้นจากเดิม ห้องสมุดจึงจำเป็นต้องพัฒนาโครงการใหม่ ๆ ขึ้นรองรับให้สอดคล้องกับความต้องการทั้งที่ปรากฏอยู่และที่จะตามมา โดยเน้นทั้งการบริการที่มีคุณภาพและการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

- โครงการต่อไปนี้เป็นส่วนหนึ่งซึ่ง เป็นกิจกรรมที่ยังไม่บรรลุผลสำเร็จสมบูรณ์ จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณพอสมควรจึงจะสามารถทำให้ก้าวหน้าต่อไปได้

ตารางที่ 3 ข้อย่อยโครงการต่อเนื่องและโครงการที่อยู่ระหว่างพัฒนา

ชื่อโครงการ	ระดับการดำเนินงานที่ได้กระทำไปแล้ว
โครงการอาคาร ศูนย์วิชาการ (สำนักหอสมุดกลาง)	→ เริ่มจัดทำรายละเอียดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 → มหาวิทยาลัยเริ่มของบประมาณให้ในปี พ.ศ. 2527 → สำนักงบประมาณรับหลักการ ขอตั้งงบประมาณสำหรับปี 2528 → เตรียมรายละเอียดชี้แจงกรมการงบประมาณ
โครงการศูนย์ บริการเทคโนโลยี การศึกษา	→ เริ่มจัดทำวัสดุอุปกรณ์ตั้งแต่ปี 2525 → จัดทำโครงการเป็นภาษาอังกฤษให้อธิการบดีเพื่อเจรจาขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศในปี 2525 → ปรับปรุงห้องบริการเพิ่ม 2 ห้อง และขอตั้งงบประมาณที่จำเป็นเพิ่มในปี 2528 - จัดทำรายละเอียดเรื่องสถานที่บริการร่วมกับโครงการอาคารศูนย์วิชาการ
โครงการศูนย์งาน จัดหาและวิเคราะห์ สนเทศกลาง	→ เริ่มจัดทำรายละเอียดและเสนอแนวคิดในปี 2522 → โครงการหยุดชะงักเนื่องจากคณาจารย์ย้ายไปสังกัดภาควิชา → กำหนดในแผนพัฒนาฯ ระยะที่ 5 จะเริ่มการดำเนินงานในปี 2528 และขอตั้งอัตรากำลังเพื่อการนี้โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพิจารณาจัดสรรอัตรากำลังของมหาวิทยาลัย → ปี 2526 เริ่มจัดทำวารสารให้แก่ มศว บางแสน และจัดทำดรชนีวารสารให้ทุกวิทยาเขต

ชื่อโครงการ	ระดับการดำเนินงานที่ไ้กระทำให้ไปแล้ว
โครงการแบ่งส่วนราชการ	→ จัดทำรายละเอียดและเสนอทบวงมหาวิทยาลัย ในปี 2524 → ดอนเรื่องกลับมาปรับปรุงใหม่ เมษายน 2526 → คณะกรรมการสำนักฯ พิจารณาในปี 2526-2527 ตามข้อเสนอใหม่ รวม 3 ครั้ง และเห็นชอบในหลักการ → ทำรายละเอียดเพื่อหารือกับเจ้าหน้าที่วิเคราะห์ของทบวงมหาวิทยาลัย
โครงการพัฒนาบริการสำหรับบัณฑิตศึกษา	→ จัดทำโครงการภาษาอังกฤษเสนอต่อมหาวิทยาลัย 2527 เพื่อเจรจาขอความช่วยเหลือจากต่างประเทศ → ออกแบบปรับปรุงสถานที่บริเวณห้องบริการปริณิญาพันธ์ ในปีงบประมาณ 2527 → จัดหาวารสารเฉพาะวิชาและเอกสารระดับสูงเพิ่มเป็นพิเศษในปี 2526 ซึ่งควรจะได้รับต่อเนื่องไป
โครงการพัฒนาระบบงานเพื่อนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการห้องสมุด	→ เริ่มทำโครงการร่วมกับคณะกรรมการดำเนินงานโครงการสำนักบริการคอมพิวเตอร์ ตั้งแต่ มกราคม 2526 แต่ผลงานยังไม่คืบหน้า เนื่องจากขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ → ในปี 2527 เริ่มศึกษาและวิเคราะห์งานเพื่อกำหนดความต้องการผลิตและฮาร์ดแวร์

- นอกจากนี้ เนื่องจากได้เล็งเห็นความจำเป็นด้านขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงานในสำนักหอสมุดกลาง ด้วยเหตุลักษณะงานซึ่งต้องการความอดทนและกำลังใจทางสำนักฯ จึงได้จัดทำโครงการเพื่อมุ่งส่งเสริมขวัญและกำลังใจของบุคลากร โดย

ผู้แทนของข้าราชการและลูกจ้างเป็นผู้ดำเนินการเองทั้งสิ้น โครงการดังกล่าวนี้ คือ โครงการกิจกรรมเพื่อสุขภาพและการงาน ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อการพักผ่อน หย่อนใจและการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ และโครงการสวัสดิการภายในสำนักฯ เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

- กิจกรรมที่สมควรกล่าวถึง ณ ที่นี้อีกประการหนึ่งซึ่งควรได้รับการปฏิบัติ ต่อเนื่องต่อไป ได้แก่การส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารงานทั้งทางตรง และทางอ้อม มีการดำเนินงานในรูปของระบบเปิด เช่น การมีส่วนร่วมในการเสนอ ข้อคิดเห็น การมีส่วนร่วมในการพิจารณาความดีความชอบประจำปีโดยการเลือกผู้แทน เข้าร่วมพิจารณากับคณะกรรมการบริหารของสำนักฯ (เริ่มทำตั้งแต่วันที่ 2524). กิจกรรม เหล่านี้มีส่วนสร้างขวัญ กำลังใจ และช่วยพัฒนาบุคคลให้มีความรับผิดชอบสูงขึ้น

ป ญ ห า อ ุ ป ส ร ร ค แ ล ะ ข อ ค ิ ด เ ห็ น

ด้านบุคลากร การขาดแคลนบุคลากรจัดเป็นปัญหาเฉพาะหน้าของระบบห้องสมุด บุคลากรที่มีส่วนใหญ่น่าประทับใจ สำหรับบุคลากรที่มีประสบการณ์สูงกว่าส่วนใหญ่ ดำรงตำแหน่งอาจารย์ และได้อายส่งักัดไปปฏิบัติงานสอนเป็นส่วนใหญ่ จึงยอมกระทบ กระเทือนต่อการดำเนินงานในช่วงแรกเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามหากได้รับอัตรา หดแทนรวดเร็วตามสมควร ปัญหานี้ย่อมบรรเทาลงไปได้ แต่สำนักฯ จำเป็นต้องพัฒนา โครงการที่จะส่งเสริมให้บุคลากรที่ังขาดประสบการณ์ และความรู้ที่ต้องการได้พัฒนา สิ่งที่ยาดีขึ้นมาทั้งด้านการศึกษาต่อ การดูงาน การฝึกอบรม และการฝึกประสบการณ์ ในรูปแบบอื่น ๆ นอกจากนั้นจำเป็นต้องทำแผนการจัดหาบุคลากรให้สอดคล้องกับ โครงการต่าง ๆ ของสำนักฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลายโครงการ ต้องการผู้มีความรู้ เฉพาะสาขาเพิ่มขึ้น จึงจะดำเนินการไปได้ เช่น โครงการศูนย์งานจัดหาทรัพยากร และวิเคราะห์สนเทศกลาง โครงการศูนย์บริการเทคโนโลยีการศึกษา โครงการ พัฒนาระบบงานเพื่อนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในงานห้องสมุด เป็นต้น

ด้านงบประมาณ งบประมาณด้านวัสดุซึ่งเป็นค่าน้ำสีและตำรา ค่าวารสาร วิชาการ ค่าน้ำสีที่ห้องสมุดได้รับแต่ละปี จัควาคำมากเมื่อเปรียบเทียบกับภารกิจของห้องสมุดกลาง แม้ในการจัดท่างบประมาณปี 2528 ทางสำนักฯ ได้เสนอแนะวิธีคำนวณค่าน้ำสี และวารสารวิชาการเสียใหม่ แต่คาดว่าจะยังมีอุปสรรคในทางปฏิบัติ ในกรณีนี้จำเป็นต้องหาทางให้ฝ่ายพิจารณาจัดสรรงบประมาณ มีความเข้าใจในลักษณะของการจัดหาทรัพยากรความรู้ โดยให้พิจารณาภาพโดยรวมของการผลิตความรู้ และการจัดหาเข้าห้องสมุด ซึ่งควรจะมีสัดส่วนสูงตามสมควร อันพอจะเป็นที่พึงของผู้ที่ทำการศึกษาค้นคว้าได้

ด้านการบริหารงานบุคคลตามระบบของคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย (ก.ม.) เนื่องจากข้าราชการสาย ข. ในห้องสมุด ซึ่งได้แก่บรรณารักษ์และนักเอกสารสนเทศ ได้รับการปฏิบัติแตกต่างไปจากข้าราชการสายอาจารย์ (สาย ก.) ซึ่งก่อให้เกิดประเด็นปัญหาที่ไวต่อความรู้สึกมาก ที่สำคัญคือความรู้สึกที่ไม่มั่นใจในบทบาทของตน และรู้สึกว่าตนเป็นกลุ่มที่ไม่ได้รับความเอาใจใส่ในน้อย ความรู้สึกนี้ถูกตอกย้ำโดยที่ ก.ม. ควบคุมการดำเนินการขอเลื่อนตำแหน่งมากกว่าสาย ก. โดยการพิจารณาการขอเลื่อนตำแหน่งเองโดยตรง แทนการมอบอำนาจให้ อ.ก.ม. มหาวิทยาลัย เฉพาะอย่างยิ่งกีดกันความล่าช้าในการดำเนินงานของ ก.ม. ในระดับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ สร้างความไม่มั่นใจในโอกาสก้าวหน้า แม้ว่าจะได้รับการปรับปรุงระบบพร้อม ๆ กับสาย ก. ตั้งแต่เมษายน 2526 แล้วก็ตาม

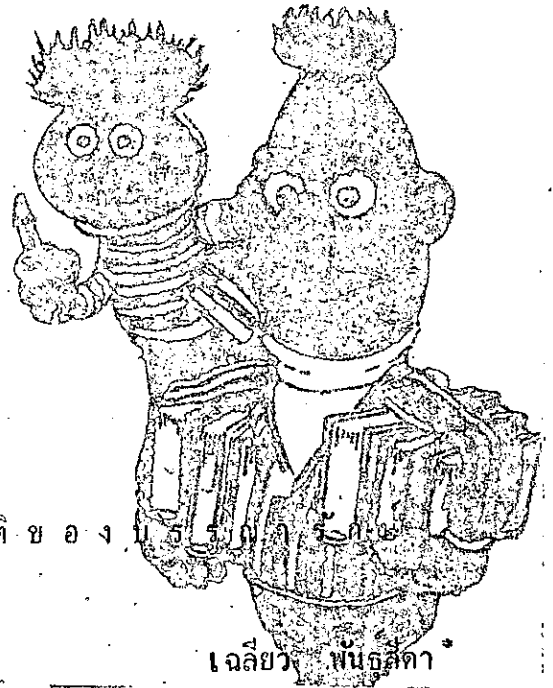
ความร่วมมือระหว่างห้องสมุด ในฐานะที่ผู้บริหารห้องสมุด มศว เป็นอนุกรรมการในอนุกรรมการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของทบวงฯ และเป็นกรรมการของที่ประชุมผู้บริหารห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา (องค์กรไม่เป็นทางการ) จึงมีส่วนร่วมในการสนับสนุนความร่วมมือระหว่างห้องสมุด ทั้งด้านเสนอแนะ การดำเนินงาน และเป็นวิทยากรในการจัดสัมมนาหลายครั้ง จากประสบการณ์ เป็นที่

แนชคิดว่าความร่วมมือจะก้าวหน้าและเป็นประโยชน์อย่างจริงจังในการจัดการ
เพื่อบัณฑิตศึกษาและการวิจัย จำเป็นต้องพัฒนาหน่วยงานให้เกิดขึ้น เนื่องจากการ
จัดทำรายงานให้สำเร็จ จำเป็นต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์และ
เทคโนโลยีการสื่อสารมาช่วยทำงานด้วย ฉะนั้นอุปสรรคในเรื่องนี้อาจเป็นสาเหตุ
ให้ความสนใจเรื่องนี้เคลื่อนคลายไปได้ และทำให้โครงการล่าช้าต่อไป ในฐานะ
ของสมุค มศว เคยเป็นผู้ริเริ่มดำเนินการร่วมมือระหว่างห้องสมุดมาแต่ต้น จึงควร
สนับสนุนแนวทางนี้และกระตุ้นให้มีการพัฒนาต่อไป แม้จะมีอุปสรรคดังกล่าวแล้ว

เจลีขว พันธุ์สีดา "บุคลิกลักษณะและคุณสมบัติของบรรณารักษ์" วารสารบรรณศาสตร์
7(1) : 49-54 มกราคม 2527

สาระสังเขป : การปฏิบัติงานในห้องสมุดทุกประเภทให้ได้อผลดีและมีความเจริญก้าวหน้า
ในอาชีพบรรณารักษ์ ผู้เป็นบรรณารักษ์จกต้องศึกษาถึงบุคลิกลักษณะและคุณสมบัติ
ที่ดีของบรรณารักษ์ เพื่อจะได้ยึดถือไว้เป็นหลักในการปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วง
ไปด้วยดีและมีความสุข กล่าวคือบรรณารักษ์จกต้องเป็นคนดี น่ารัก เจลียวจลาด
มีความคิด มีชีวิตชีวา มีอุดมคติ มีความรับผิดชอบ มีความพร้อมในการตอบสนอง
โดยรู้จักหน้าที่และโอภาปราศรัยได้อย่างไพเราะเพราะพริ้ง

ศัพท์กรรชนี : บรรณารักษ์, คุณสมบัติ

บุคลิกลักษณะ และ คุณสมบัติ ของ บุคคล

มนุษย์ทุกรูปทุกนามที่เกิดมาในโลก ย่อมจะมีบุคลิกลักษณะและคุณสมบัติจำเพาะตัวแตกต่างกันไป ดังพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายของคำ บุคลิกลักษณะ ไว้ว่า "ลักษณะจำเพาะตัวของแต่ละคน" ส่วนคำว่า คุณสมบัตินั้นได้ให้ความหมายไว้ว่า "คุณความดี ลักษณะประจำตัวซึ่งบุคคลต้องมีก่อนที่จะได้มาซึ่งสิทธิหรือตำแหน่ง"

ย้อนหลังไปเมื่อ 17 ปีที่แล้ว คือปี พ.ศ. 2509 ผู้เขียนรับราชการตำแหน่งครูอยู่ที่โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ทราบว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเปิดรับสมัครสอบคัดเลือกจากผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี เข้าศึกษาต่อในหลักสูตร

*เจลีศว พันธ์สุตตา กศ.บ., อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์) หัวหน้าภาควิชา
บรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อนุปริญาบรรณารักษศาสตร์ ณ คณะอักษรศาสตร์ ทั้ง ๆ ที่ขณะนั้นผู้เขียนยังไม่ทราบ
ด้วยซ้ำไปว่าวิชาบรรณารักษศาสตร์นั้น เขาเรียนกันอย่างไร? แต่ด้วยสาเหตุส่วนตัวจึง
ตัดสินใจมาสมัครสอบคัดเลือก และสอบได้จึงเข้าศึกษาในหลักสูตรดังกล่าวร่วมกับเพื่อน ๆ
รุ่นนั้นประมาณ 30 กว่าคน จำได้ว่ามีผู้ชายเรียนถึง 17 คน และเป็นรุ่นเดียวที่มีผู้ชาย
เขาเรียนวิชาบรรณารักษศาสตร์มากที่สุดในประวัติศาสตร์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
นับตั้งแต่มีการเรียนการสอนวิชานี้มาจนถึงปัจจุบัน

เมื่อเข้าศึกษาแล้ว จึงทราบว่า วิชาบรรณารักษศาสตร์ ก็คือวิชาที่ว่าด้วยการจัด
และการบริหารงานห้องสมุด และหลังสำเร็จการศึกษาแล้ว ถ้าจะทำงานให้ตรงกับวิชาที่
ได้เล่าเรียนมา ก็จะต้องไปเป็นบรรณารักษ์ในห้องสมุดประเภทต่าง ๆ ได้แก่ ห้องสมุด
โรงเรียน ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ห้องสมุดเฉพาะ หรือ
หอสมุดแห่งชาติ เป็นต้น ในการเป็นบรรณารักษ์ที่ดีนั้นจะต้องมีบุคลิกลักษณะและคุณสมบัติ
ตามหลักวิชาบรรณารักษศาสตร์ จึงจะสามารถปฏิบัติงานได้ผลดีราบรื่นและเจริญก้าวหน้า
ในอาชีพต่อไป

ระหว่างที่กำลังศึกษาอนุปริญาบรรณารักษศาสตร์ ในภาคเรียนที่ 2 นั้น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. หม่อมหลวงจ้อย นันทิวัชรินทร์ ได้พำนักสอนถึงคุณสมบัติของ
บรรณารักษ์ที่ดี ซึ่งจำไม่ได้ว่าอาจารย์สอนในวิชาหนังสือสำหรับเด็ก หรือวิชาการ
ผู้อ่าน กันแน่ ระหว่างที่สอนอาจารย์ได้เล่าเปรียบเทียบบรรณารักษ์ชาวไทยกับบรรณา-
รักษ์ชาวต่างประเทศให้ฟัง ที่จำได้คืออาจารย์กล่าวว่า ชาวฝรั่งหรือชาติทางซีกโลกตะวันตก
นั้น เขาเป็นนักคิด นักฝัน นักค้นคว้า และนักจินตนาการ ในเรื่องเกี่ยวกับความหมาย
ของสิ่งต่าง ๆ ฝรั่งมักชอบคิดและนำเอาคำเต็มของเรื่องนั้น ๆ มาย่อ หรือขยายความ
ให้สะดวกและง่ายแก่การจดจำ วิธีนี้เป็นวิธีที่ดีที่นำมาเป็นเยี่ยงอย่างได้

ก่อนที่จะอาจารย์จะนำเอาแนวคิดเรื่องบุคลิกลักษณะและคุณสมบัติของบรรณารักษ์
ตามแบบของฝรั่งมาสอน อาจารย์ได้นำเอาแนวคิดในเรื่องคุณสมบัติของบรรณารักษ์
ชาวไทย ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวมาชี้แจงให้เข้าใจก่อน เป็นต้นว่า บรรณารักษ์ชาวไทย

* สมัยนั้นอาจารย์ยังไม่สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาเอก

บางคนเขียนไว้ว่า ผู้ที่จะเป็นบรรณารักษ์นั้นจะต้องมีคุณสมบัติบางประการ ดังนี้คือ ต้องเป็นคนรักหนังสือ รักการอ่าน มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความไว้วางใจกระฉับกระเฉง ไม่หยิ่งโหยง รู้จักจิตวิทยาของคน และต้องติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการใหม่ ๆ อยู่เสมอ คุณสมบัติของบรรณารักษ์ที่ชาวไทยเขียนไว้นั้น ไม่มีหลักในการจดจำ อาจารย์จึงเสนอคุณสมบัติของบรรณารักษ์ซึ่งเขียนโดยชาวอเมริกัน ตีพิมพ์ในวารสารชื่อว่า Library Journal ในปี ค.ศ. 1965 ผู้เขียนรู้สึกเสียใจและเสียค่าตีพิมพ์ที่ได้ใส่ไว้ในแหล่งข้อมูลที่อาจารย์แจ้งให้ทราบ ครั้นตนเองกลับมาเป็นผู้สอนวิชาบรรณารักษ์-ศาสตร์บ้าง ก็ได้อ่านวารสารดังกล่าวด้วยความไม่รอบคอบในเรื่องการจดบันทึกไว้ตั้งแต่สมัยเริ่มเรียนวิชาบรรณารักษศาสตร์ จึงไม่สามารถจะหาได้ นับว่าน่าเสียใจอย่างยิ่ง

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนก็ได้แนะนำวิชาการที่ผู้ช่วยศาสตราจารย์หม่อมหลวงจ้อยสั่งสอนไว้ไปถ่ายทอดต่อให้ลูกศิษย์ติดต่อกันมาหลายรุ่นหลายปี พร้อมทั้งมอบหมายให้ลูกศิษย์ช่วยกันค้นหาข้อมูลโดยแจ้งไว้ว่า หากผู้ใดพบหลักฐานขอให้แจ้งแก่ครูด้วย ลูกศิษย์สำเร็จการศึกษาไปรุ่นแล้วรุ่นเล่า จนบัดนี้ก็ยังไม่มีคนใดแจ้งให้ทราบสักที ผู้เขียนเองก็มีใจนิ่งนอนใจ เมื่อพบผู้รู้ในสาขาวิชานี้ก็เฝ้าลองสอบถามทานดู แต่ก็ไม่มีผู้ใดได้พบเห็นข้อมูล หรือได้อ่านแนวคิดดังกล่าวมาก่อน วันหนึ่งผู้เขียนได้นำเนื้อหาที่อาจารย์เคยสอนไว้ไปเรียนถามทานด้วยตนเอง เมื่ออาจารย์อ่านแล้วก็ชี้แจงว่าครูก็จำไม่ได้เหมือนกันเพราะเวลานั้นหลงเลยมานาน

เมื่อภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2526 ลูกศิษย์ระดับปริญญาโทบรรณารักษศาสตร์ผู้หนึ่งที่เลือกเรียนวิชาห้องสมุดโรงเรียนกับผู้เขียน ได้นำแนวคิดเรื่องบุคลิกลักษณะและคุณสมบัติของบรรณารักษ์ตามแนวคิดของชาวตะวันตกไปถ่ายทอดต่อยังเพื่อน ๆ ซึ่งเลือกเรียนรายวิชาอื่น เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันในการเตรียมตัวสอบข้อเขียนพิสการ เพื่อนนิสิตคนอื่น ๆ บอกกับเธอว่า วิธีนี้ช่วยความจำได้ดีมาก และไม่เคยทราบแนวคิดเช่นนี้มาก่อนเลย นิสิตกลุ่มดังกล่าวสำเร็จการศึกษามาจากสถาบัน

ที่มีการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์จากทั่วประเทศ อาทิเช่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นต้น เมื่อลูกศิษย์เล่าให้ฟังจบแล้ว ผู้เขียนจึงอยากเสนอแนวคิดดังกล่าวโดยบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในวารสารบรรณศาสตร์ เพื่อว่าผู้อ่านคนอื่น ๆ ที่ทราบหรือรู้ดีกว่าที่ผู้เขียนเสนอไว้ จะได้แจ้งแหล่งข้อมูลชั้นต้นที่ผู้เขียนมีความต้องการอย่างมากให้ทราบด้วยก็จะเป็นพระคุณยิ่ง หรือหากท่านผู้รู้ท่านใดมีวิธีการที่ดีกว่าของนักคิดฝรั่งไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาก็โปรดส่งมาตีพิมพ์ในวารสารบรรณศาสตร์บ้าง เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น เจตคติต่อกัน หรือเพื่อเป็นวิทยาทานแก่ผู้ไม่รู้คนอื่น ๆ ต่อไป

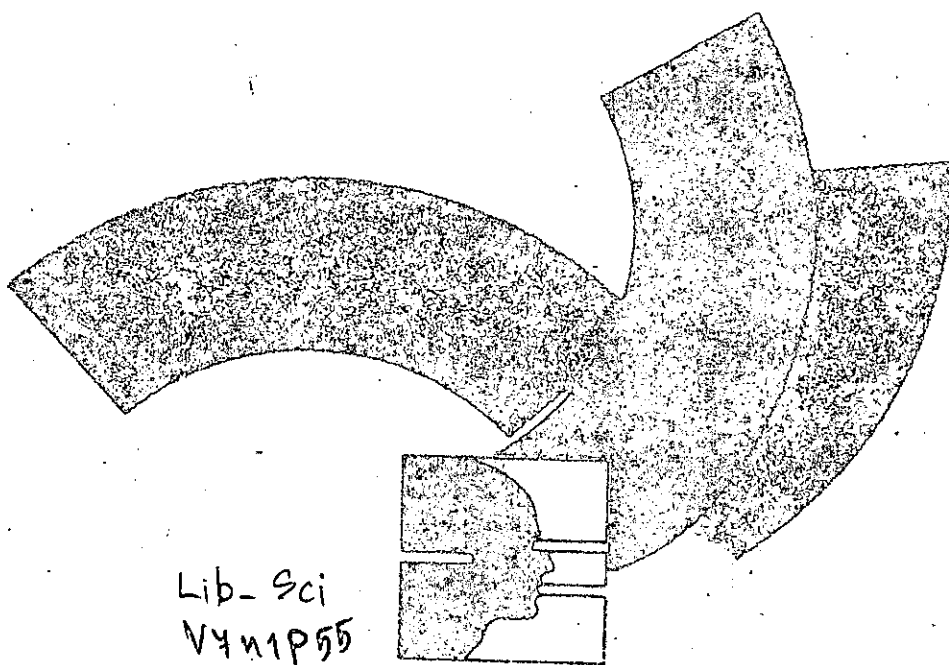
คุณลักษณะและคุณสมบัติของบรรณารักษ์ดังกล่าว นักคิดชาวฝรั่งขยายความมาจากอักษรในความหมายของคำว่า "Librarian" นั้นเอง ผู้เขียนจะแสดงความหมายเป็นแผนภูมิเพื่อให้ง่ายแก่การเข้าใจและจดจำ ดังนี้

Librarian

Likable	Imagination	Bright	Responsive	Approachable	Responsible	Idealistic	Alive	Nice
เป็นคนน่ารัก ใครเห็นใครชอบ ใครรัก	เป็นผู้มีความคิด คิดเป็น	เป็นคนเฉลียวฉลาด	เป็นผู้มีความพร้อมใน การตอบสนอง	เป็นคนโอบอ้อม ปราศรัยและเข้า ถึงได้ง่าย	เป็นผู้มีความรับผิดชอบ รู้จักหน้าที่ ยอมรับผิด	เป็นคนมีอุดมคติ อุดมทัศนีย เป็นแบบอย่างอัน เลิศและ สุดยอด	เป็นคนมีชีวิต ชีวา กระปรี่ กระเปร่า กระวี กระวาด	เป็นคนดี มี รสนิยม

จากแผนภูมิที่ได้แสดงไว้ในหน้า 53 ทำให้ผู้เขียนจำหรือระลึกถึงคุณลักษณะและ
คุณสมบัติของบรรณารักษ์ไว้ได้เสมอ และยังถือเป็นหลักปฏิบัติงานประจำใจของตนเอง
เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน แต่ผู้เขียนอาจจะปฏิบัติได้ไม่ครบถ้วนทุกข้อ ทั้งนี้เพราะรู้จัก
ตนเองดีว่าตนนั้นเป็นเพียงบุคคลธรรมดา มิใช่สาธุชน

คุณลักษณะและคุณสมบัติของบรรณารักษ์เท่าที่กล่าวมาแล้วนั้น หากจะสรุปให้
กะทัดรัดและชัดเจน ก็พอจะสรุปได้ดังนี้ "บรรณารักษ์จักต้องเป็นคนดี น่ารัก เจตนิยวณ
มีรสนิยม มีความคิด มีชีวิตชีวา มีอุทิศตน มีความรับผิดชอบ มีความพร้อมในการตอบสนอง
โดยรู้จักหน้าที่ และรู้วิธีโอภาปราศรัยได้อย่างไพเราะเพราะพริ้ง"

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มา เรียบ เหล่าสุนทร

โดย คณาจารย์

... เป็นคำกล่าวของผู้เชี่ยวชาญที่กล่าวถึงผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มา เรียบ เหล่าสุนทร ในวาระและโอกาสแตกต่างกัน เกิดความคิดโดยสังเขปข้างบนนี้ วารสาร บรรณศาสตร์มีความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ถือโอกาสอันเป็นมงคลนี้แนะนำชีวประวัติ และประสบการณ์โดยย่อของท่านให้ปรากฏแก่เพื่อนร่วมอาชีพ ดังนี้

*เรียบเรียงโดยคณาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ และคณาจารย์สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ประวัติการศึกษา

- 2480 แอนทีคีไฮสกูล (Anteque High School) ประเทศฟิลิปปินส์ 4 ปี
จบชั้นมัธยมศึกษา
- 2485 มหาวิทยาลัยซิลลิแมน (Silliman University) ประเทศฟิลิปปินส์
4 ปี จบปริญญาตรี B.S.
- 2493 มหาวิทยาลัยอินเดียนา (Indiana University) ประเทศสหรัฐอเมริกา 4 ปี จบปริญญาโท - M.A. (library science)
- M.S. in Ed.
จบปริญญาเอก - Ed. D.

ประวัติการทำงาน

ก่อนเข้ารับราชการในประเทศไทย

- Full-time staff at Silliman University acting
Reference Librarian, Part-time at Indiana University at Biological and Geology Library

ทำงานในประเทศไทยและงานองค์การระหว่างประเทศ

- 11 กรกฎาคม 2500 หัวหน้าหอสมุดวิทยาลัยวิชาการศึกษา
ประสานมิตร
- 1 เมษายน 2510 - 30 มิถุนายน 2516 ไปช่วยปฏิบัติราชการ
องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ
ในฐานะผู้เชี่ยวชาญ

- 10 มกราคม 2517 - 31 กรกฎาคม 2519 ไปช่วยปฏิบัติราชการที่
องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ณ ประเทศ
Kenya ในฐานะ Expert in Educational Resources at
the Faculty of Education, University of Nairobi,
Kenya
- 14 กุมภาพันธ์ 2521 - 31 มกราคม 2524 ไปช่วยปฏิบัติราชการที่
องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ในฐานะ
ผู้เชี่ยวชาญ ตำแหน่ง AS/RP/THA/ED/009 และเฝ้ากลับมาปฏิบัติ
ราชการ ณ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร เป็นครั้งคราว
- 1 กุมภาพันธ์ 2524 ลาออกจากราชการ
- 1 กุมภาพันธ์ 2524 - ปัจจุบัน ดำรงตำแหน่ง AS/RP/THA/ED/
009 Documentalist ประจำ ณ องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์
และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

ผลงานทางวิชาการ

เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดนิทรรศการทางวิชาการ เขียนบทความคานห้องสมุด
และบรรณารักษศาสตร์ จัดทำ Reference work and training materials
prepared in connection with Unesco's work นอกจากนี้ยังมีการจัดทำกรณี
บรรณานุกรม ในนามของยูเนสโกอีกมากมาย และให้บริการข้อสนเทศที่ทันสมัยได้อย่าง
ยอดเยี่ยมตลอดเวลา

ชีวประวัติสังเขป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มาเรีย เหลาสุนทร ได้เคยดำรงตำแหน่งอาจารย์ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยเข้ารับราชการครั้งแรกเมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2500 สมัยที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒยังใช้ชื่อว่า วิทยาลัยวิชาการศึกษา ปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้าหอสมุดกลาง ทำหน้าที่เป็นอาจารย์บรรณารักษ์ที่เป็นกำลังสำคัญในการจัดและพัฒนาห้องสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมีส่วนร่วมในการบุกเบิกการจัดห้องสมุดแบบอารยะประเทศทางตะวันตก ถิ่นำระบบการจัดห้องสมุดแผนใหม่เข้ามาใช้ในประเทศไทย ได้แก่การจัดห้องสมุดแบบชั้นเปิด จัดงานภายในห้องสมุดออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ การแสดงหนังสือใหม่ จัดให้มีบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าให้แก่นิสิตและอาจารย์ ริเริ่มจัดทำคู่มือการใช้ห้องสมุดที่เป็นมาตรฐาน ผลงานการจัดห้องสมุดในสมัยนั้นเป็นที่รู้จักกันกว้างขวางทั่วประเทศ สถาบันการศึกษาระดับสูงในประเทศทุกแห่งมาเยี่ยมชมและนำวิธีการจัดห้องสมุด ที่ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มาเรีย ไปเป็นแบบอย่างจัดกันทั่วประเทศ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มาเรีย เหลาสุนทร เป็นบุคคลที่สามารถจะเป็นตัวอย่างที่ดีงามแก่ผู้อยู่ในอาชีพเดียวกันในทุก ๆ ด้าน เช่น ในด้านการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบ ดร. มาเรีย เหลาสุนทร จะปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างทุ่มเททั้งในด้านการร่างกายและด้านเวลาโดยไม่คิดถึงความเหนื่อยยาก จนเป็นที่ทราบกันดีในระหว่างผู้คุ้นเคย ดังมีคำชมเชยตอนหนึ่งของหัวหน้าคณะที่ปรึกษาของ UNDP ในประเทศคีเนีย ซึ่งมีมาถึงผู้บังคับบัญชาของ ดร. มาเรีย ว่า "Loyal and hardworking colleague, professional and personalities of highest order" และเป็น "first class ambassador for Unesco and her country" ดร. มาเรีย มักจะทำงานมากกว่าที่คาดหวังเสมอ ตัวอย่างที่ดีอีกอย่างหนึ่งที่ผู้อยู่ใกล้ชิดหรือลูกศิษย์ได้รับก็คือ การประหยัด และการใช้ประโยชน์วัสดุต่าง ๆ ให้คุ้มค่า

โดยเฉพาะวัสดุเหลือใช้ คร. มาเรีย พยายามคัดแปลงและนำไปใช้ประโยชน์อยู่เสมอ
ความเป็นผู้โอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และละมุนละไม ก็เป็นคุณสมบัติประจำตัวอีก
อย่างหนึ่งของ คร. มาเรีย นอกจากนี้ยังเป็นผู้มีความอ่อนน้อมถ่อมตนจนผู้อยู่ใกล้ชิด
มักจะกล่าวกันว่า คร. มาเรีย เป็นคนไทยมากกว่าหญิงไทยอื่น ๆ เสียอีก

นอกจาก คร. มาเรีย จะเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้อยู่ใกล้ชิดใน
ด้านความประพฤติส่วนตัวและเพื่อนร่วมอาชีพแล้ว คร. มาเรีย ยังเป็นผู้มีความคิด
ริเริ่มในด้านการงานเป็นอย่างดี พยายามคิดคัดแปลงและปรับปรุงงานในหน้าที่อยู่เสมอ
ในขณะที่ทำงานในฐานะหัวหน้าแผนกห้องสมุดมหาวิทยาลัย คร. มาเรีย ได้เริ่มกิจกรรม
เพื่อการส่งเสริมการใช้ห้องสมุดมากมายจนเป็นที่ยกย่องและกล่าวขวัญในระหว่างบรรณา-
รักษ์ห้องสมุดต่าง ๆ คร. มาเรีย เป็นผู้ริเริ่มชมรมห้องสมุดของมหาวิทยาลัยจนนิสิตที่เป็น
สมาชิกของชมรมได้เรียนรู้และเกิดประสบการณ์ในการทำงาน และต่อมาได้เข้ามาสู่อาชีพ
เป็นจำนวนไม่น้อย งานริเริ่มที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของ คร. มาเรีย ก็คือเป็นผู้ริเริ่ม
ก่อตั้งภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒชั้น ภาควิชานี้ผลิต
บรรณารักษ์ในระดับมหาวิทยาลัยออกไปปฏิบัติงานรับใช้ประเทศชาติอยู่ทั่วราชอาณาจักร
นอกจากนี้ คร. มาเรีย ยังมีส่วนร่วมในการตั้งสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย และ
ทำหน้าที่เป็นกรรมการบริหารและให้คำปรึกษาแก่สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยเสมอมา
จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

คร. มาเรีย ไม่เพียงแต่เป็นที่ยอมรับและรู้จักกันดีในบรรดาบรรณารักษ์ใน
ประเทศไทยเท่านั้น แต่ยังเป็นที่ยอมรับในต่างประเทศอีกด้วย โดยเฉพาะในภูมิภาค
เอเชีย คร. มาเรีย ได้เข้าร่วมปฏิบัติงานกับองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม
แห่งสหประชาชาติมาเป็นเวลา 15 ปีเต็ม ๆ ทั้งในฐานะนักเอกสารสนเทศและทั้งในฐานะ
ผู้เชี่ยวชาญ จนในปัจจุบันได้รับบรรจุเป็นเจ้าหน้าที่ถาวรขององค์การดังกล่าว คร. มาเรีย
ได้รับเลือกจากองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติให้เป็น
ผู้เชี่ยวชาญในการจัดตั้งศูนย์โสตทัศนศึกษาของมหาวิทยาลัยในโรบี ประเทศอินเดีย และ

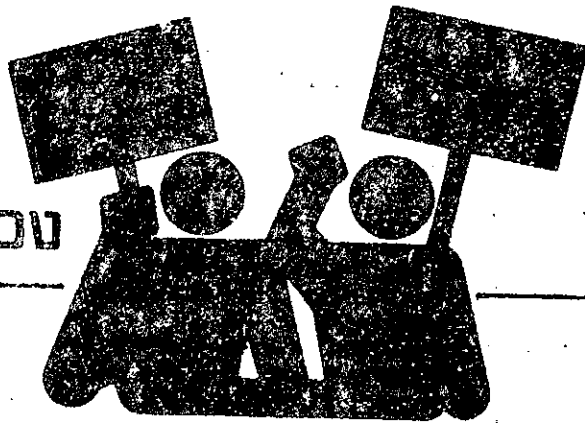
ได้รับคำชมเชยจากหัวหน้าคณะผู้เชี่ยวชาญของ UNDP ว่าเป็น "First class ambassador for Unesco and her country" ดร. มาเรีย เป็นผู้หญิงที่เริ่มรวบรวมกลุ่มบรรณารักษ์นานาชาติที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์การระหว่างประเทศในประเทศไทยขึ้นเป็นกลุ่มก่อน และมีกิจกรรมร่วมสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยอยู่เสมอ ๆ และ ดร. มาเรีย เป็นประธานในกลุ่มบรรณารักษ์เหล่านี้มาสมัยหนึ่ง

กล่าวโดยสรุป ดร. มาเรีย เหลาสุนทร เป็นบุคคลที่เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้รวมอาชีพบรรณารักษ์ทั้งในค่านิยมส่วนตัว และทั้งในค่านิยมปฏิบัติงานในหน้าที่เป็นผู้มีความสามารถในการวิจัยจนได้รับการยกย่องจากองค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ถึงกับศาสตราจารย์ ดร. วิลลิส พ. พอร์ตเตอร์ ผู้เคยเป็นหัวหน้าผู้เชี่ยวชาญแห่งมหาวิทยาลัยอินเดียนาประจำวิทยาลัยวิชาการศึกษา กล่าวยกย่องให้สถิติศึกษาศาสตร์ที่เรียนวิชา Education in Southeast Asia พังว่า ดร. มาเรีย เป็น "The best librarian in the world" คำชมเชยดังกล่าว ย่อมเป็นที่ยอมรับอย่างดีจากผู้รวมอาชีพที่มีโอกาสวิสาสะทั้งในภูมิภาคเอเชียและตะวันตก นับว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มาเรีย เหลาสุนทร เป็นผู้นำเกียรติมาสู่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และแก่ประเทศไทยเป็นอย่างยิ่ง

เกียรติคุณโดยสังเขปนี้ สภามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จึงเห็นเป็นการสมควรที่จะให้ได้รับพระราชทานปริญญาดุษฎีศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ เพื่อเป็นที่เชิดชูเกียรติแก่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มาเรีย เหลาสุนทร เองสืบไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มาเรีย เหลาสุนทร ได้เข้ารับพระราชทานปริญญาดุษฎีศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ เรียบร้อยแล้วเมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2526 ณ อาคารใหม่สวนอัมพร วารสารบรรณศาสตร์ ขอแสดงความชื่นชมยินดีในเกียรติยศที่อาจารย์ได้รับในครั้งนี้ และกราบอวยพรให้อาจารย์ประสบความสำเร็จ มีความสุข มีอายุยืนยาวยิ่ง เพื่อเป็นปูชนียบุคคลให้ลูกศิษย์ได้กราบไหว้ต่อไปชั่ววันจิรันดร

ในแวดวง

Lib-Sci
V4mp61

ไปประชุมสารสนเทศที่เดลี*

ทัศนีย์ สลัดยะนันท์**

ผู้เขียนมีโอกาสดำเนินการเข้าร่วมประชุมด้านสารสนเทศ ซึ่งจัดโดยสมาคมสารสนเทศศาสตร์ (Society for Information Science) ณ กรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย และคิดว่าสาระของการประชุมครั้งนี้คงจะเป็นประโยชน์แก่พวกเราชาวบรรณารักษ์อยู่บ้าง จึงขอนำมาเล่าสู่กันทางวารสารบรรณศาสตร์

*เขียนขึ้นจากการไปเข้าร่วมประชุมด้านสารสนเทศ ณ กรุงนิวเดลี ประเทศอินเดีย ระหว่างวันที่ 21 - 29 ธันวาคม 2526

**ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทัศนีย์ สลัดยะนันท์ อ.ม. (บรรณารักษศาสตร์)
อาจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ท่านผู้อ่านคงป้อนใจละว่า สมาคมชื่อคุณ ๆ นี้มีความเป็นมาอย่างไร
สมาคมสารสนเทศศาสตร์ของอินเดีย เป็นสมาคมทางวิชาการตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ.
2520 หลักมานี้เอง กำหนดวัตถุประสงค์ไว้มากมายด้วยกัน กล่าวโดยสรุปก็คือ มุ่ง
ที่จะพัฒนาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบริการสารสนเทศนั้นเอง และเพื่อที่จะบรรลุ
วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สมาคมฯ ได้จำแนกรายงานออกเป็นสามด้านด้วยกัน ได้แก่ งาน
คอมพิวเตอร์ งานฝึกอบรมและพัฒนาสนเทศ และงานทำเอกสารจากต้นฉบับ
(Reprography)

กิจกรรมที่จัดได้แก่การประชุมประจำปี การอบรมระยะสั้นแก่บุคลากรด้าน
สารสนเทศ จัดสัมมนาเป็นครั้งคราว และพิมพ์เอกสารและวารสารด้านสารสนเทศ
ศาสตร์ วารสารที่พิมพ์และให้เปล่าแก่สมาชิกมีสองรายการคือ SISCOM (ย่อจาก
Society for Information Science, Communications) และ
SISTRANS (ย่อจาก Society for Information Science, Transac-
tions).

SISCOM มีลักษณะเป็น "ข่าวสาร" รายเดือนฉบับพิเศษ เสนอบทความ
ในการสัมมนาทางวิชาการ ส่วน SISTRANS ถ่ายทอดเอกสารที่เสนอในรายงาน
การประชุมประจำปีและบทความทางวิชาการรวมทั้งบทความย่อที่ผู้เสนอใน
การประชุม ออกหลังการประชุมไม่มีการกำหนดแน่นอน นอกจากนี้ยังมี JSIS วารสาร
รายสามเดือน ที่พิมพ์บทความทางสารสนเทศศาสตร์และเรื่องที่เกี่ยวข้อง

หากท่านสนใจจะสมัครเป็นสมาชิกสมาคม ขอเชิญติดต่อกับเลขานุการของ
สมาคมโดยเขียนถึง Society for Information Science, PID Building,
Hillside Road, New Delhi - 110012. INDIA ทั้งนี้ขอแนะว่า ท่าน
ต้องมีอาชีพอยู่ในแวดวงบริการสารสนเทศ คอมพิวเตอร์ รีโพรกราฟี การสื่อสาร
หรือสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้อง สำหรับด้านสารสนเทศ ท่านต้องเป็นสมาชิกติดใจจะ
เข้าชาย อัตราค่าสมาชิกตลอดชีพ 350 รูปี (ราว ๆ 770 บาท) ให้อนส่งได้
สองงวดเสียด้วย หรือจะเลือกสมัครรายปีก็ได้ ปีละ 40 รูปี (ประมาณ 88 บาท)

แต่ถ้าสมัครในนามของสถาบันก่อนข้างจะแพงหน่อย คือราว 500 บาท (ประมาณ 1,100 บาท) ต่อปี ปัจจุบันมีสมาชิกประเภทบุคคลกว่า 200 คน และประเภทสถาบัน 40 แห่ง

ในแต่ละปีมีการคัดเลือกสมาชิกดีเด่นของสมาคมฯ ผู้มีผลงานดีเด่นด้านสารสนเทศศาสตร์และบริการสารสนเทศ เพื่อรับรางวัล "บุคคลดีเด่นแห่งสมาคม" ในการประชุมประจำปี ท่านองเดียวกับที่สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยของเรา มีรางวัลสำหรับบรรณารักษ์ดีเด่นประจำปีนั่นเอง

สมาคมสารสนเทศศาสตร์ (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกโดยย่อว่า SIS ตามที่เจ้าถิ่นเขาเรียก เพื่อเป็นการประหยัดเนื้อที่และเวลาในการเขียนและอ่าน) จัดการประชุมครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2524 ที่ไฮเดอราบัด ครั้งที่ 2 ปีถัดไปที่เดลี และครั้งสุดท้ายในปี พ.ศ. 2526 ที่กรุงนิวเดลี

การประชุมครั้งนี้จัดเป็นสองประชุมต่อเนื่องกัน คือ วันที่ 21-22 ธันวาคม เป็นการประชุมผู้ใช้สารสนเทศ ส่วนวันที่ 23-24 เป็นการประชุมสามัญประจำปี และเปิดให้สมาชิกเสนอบทความทางวิชาการ

การประชุมในหัวข้อแรก คือ "การประชุมผู้ใช้สารสนเทศ" ผู้จัดประชุมได้ชี้แจงเหตุผลว่า บริการสารสนเทศในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี อุตสาหกรรม และสังคมศาสตร์ นั้นมีมานานแล้วในอินเดีย บริการดังกล่าวมีหลายรูปแบบ แต่ ... บริการก็อยู่ส่วนบริการ ผู้ใช้บริการก็อยู่ส่วนของเขา ต่างยังไม่รู้จักเอื้อมมือเข้ามาหากัน เหมือนกับว่าสินค้าเต็มร้าน นาน ๆ จะมีผู้มาซื้อสักชิ้นสองชิ้น นอกจากนี้เครื่องมือเครื่องมือในการสารสนเทศ หรือก็พัฒนาเร็วเหลือใจ มีเทคนิคและเทคโนโลยีใหม่ ๆ หลายอย่าง SIS จึงคิดว่าอย่ากระนั้นเลยเรามาคัดให้ผู้ใช้บริการ ผู้ให้บริการ และผู้ผลิตเครื่องมือที่ใช้ในการให้บริการสารสนเทศได้พบกันจะดีกว่า เพื่อว่าทั้งสามฝ่ายจะได้เกิดความเข้าใจในงานของกันและกัน ผู้ให้บริการทราบความต้องการของผู้ใช้บริการ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่จะนำไปใช้ในงานบริการ ผู้ผลิตเทคโนโลยีทราบลักษณะของงานบริการ ผู้ใช้

บริการรู้จักเทคโนโลยี และแหล่งบริการสารสนเทศตลอดจนบริการประเภทต่าง ๆ เพื่อจะใช้ประโยชน์จากบริการเหล่านั้นอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย และก่อประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศสืบไป

อัตราค่าลงทะเบียนสองวันแรก ซึ่งมีจริง ๆ วันกับอีกไม่ถึงครึ่งดี สำหรับสมาชิก 150 รูปี (ประมาณ 330 บาท) ไม่ใช่สมาชิก 350 รูปี สถานที่ประชุมคือ โรงแรมเมารยาเซอรادتน์ ซึ่งจัดว่าเป็นโรงแรมชั้นหนึ่ง

ผู้เข้าประชุมมีประมาณ 30 กว่าคน จากหน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและเอกชน มีอาชีพต่าง ๆ กัน เช่น ผู้ผลิตโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในมหาวิทยาลัย และในหน่วยงานเอกชน นักวิจัยของบริษัทฯ บริษัทไฟเบอร์ นักวิทยาศาสตร์สาขาต่าง ๆ นักวิชาการประมง ป่าไม้ นักวิเคราะห์ระบบ อาจารย์มหาวิทยาลัยในแขนงวิชาคอมพิวเตอร์ และวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ตลอดจนนักเอกสารสนเทศ (ซึ่งมีวุฒิในแขนงวิชาเฉพาะด้าน เช่น เคมี เกษตร ฯลฯ) และนักวิชาการจากโครงการสื่อสารผ่านดาวเทียม

การประชุมในวันแรกเริ่มเอาตอนบ่ายสองโมงครึ่ง กว่าประธานจะกล่าวต้อนรับ เปิดการประชุม เลขานุการสมาคมกล่าวคำขอบคุณเสร็จก็ไต่เวลาพักรับประทานอาหาร เริ่มการบรรยายเมื่อบ่ายสี่โมง ความที่สำเนียงยังไม่คุ้นหู และชาวอินเดียเขาพูดเร็ว ราวเป็นกล ผู้เขียนต้องตะแคงหูฟัง และจ้องผู้พูดแทบว่าตาจะไม่กระพริบ

ชื่อคนก็เป็นสิ่งที่จำยาก ต่อภายหลังพบเคล็ดลับนั้นแหละจึงจะจำง่ายขึ้น ยกเว้นบางชื่อที่จำยากมาก เช่น นายกสมาคมชื่อ Shri D.N. Jetly ก็จำง่าย ๆ ว่า แกคงเป็นคนว่องไวมากราวกับเครื่องบินเจ็ท พอเห็นหน้าก็ให้คิดว่า ออคุณเจ็ท... แล้วเติมแอดเวิร์บแอลวาลงไปเท่านั้น ง่ายมาก อุปนายกชื่อ Shri K.N. Johry ง่ายอีกนะแหละเรียกแถวคุณโจรี ซึ่งค่อนข้างเหมาะสมกับรูปร่างสูงใหญ่หนาเกรงขามที่อยู่ ส่วนเลขานุการสมาคมชื่อ K.S. Nagarajan ออกสำเนียงอย่างไทย ๆ เรา เกาะเป็นนาคราชัน ราช่าแห่งนาค หรือ ราช่า

ผู้ทรงนาถ ชื่ออื่น ๆ นอกจากนี้ที่แรกหลงจำเป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งยากเย็น ต่อเมื่อ
ปราศจากกับคุณทรงวิทย์ แก้วศรี เพื่อนบรรณารักษ์จากหอสมุดแห่งชาติ จึงได้เคล็ด-
ลับทำให้จำง่ายขึ้น โข เช่น Dr. D.C. Tomar นี่ก็เอาในใจว่า คุณโคมร หรือ
คุณหอก เป็นต้น ที่นี้ไม่มีสิม ส่วน Shri ที่ขึ้นต้นชื่อเป็นพืดไปหมด ทำให้สงสัย
เป็นกำลังว่า ทำไมชื่อ Shri นี่ถึงได้รับความนิยมมากนัก ได้รับคำชี้แจงว่า ไม่
ใช่ชื่อ แต่เป็นคำนำหน้าชื่อว่า ศรีนั้นศรีนี้ ท่านองเดียวกับคำว่า นาย นั่นเอง เช่น
Shri Kuldip Chan, Shri Shyam Dumar ก็คือ นายกุลดิพ จัน นายชยัม
กุมาร มิน่าเล่า ถ้าชื่อใครมี Dr. หรือ Prof. นำจึงไม่มีศรี วาระแรก
ดอกเตอร์วิชัยดิษฐ์ (N. Vijayaditya) นักวิเคราะห์ระบบจากคณะกรรมการ
อิเล็กทรอนิกส์ด้านระบบสารสนเทศแห่งชาติของอินเดียพูดถึงการใช้เทคโนโลยี
สมัยใหม่เพื่อบริการสารสนเทศที่ดีกว่า ผู้บรรยายกล่าวว่า การพัฒนาระบบการเก็บ
และเรียกใช้สารสนเทศให้ทันสมัย มีประสิทธิภาพ ต้องพัฒนาคนด้วย เพราะคนเป็น
ผู้สร้างและผู้ใช้ เครื่องมือสำคัญได้แก่ คอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์สื่อสารต่าง ๆ ที่
เขาเน้นมากคือ ให้คำนึงถึงการพัฒนาระบบและโปรแกรม โดยเหตุที่ในสถาบันที่มี
การเรียนการสอนคอมพิวเตอร์ของอินเดียยังสนใจแต่ตัวเครื่องเป็นส่วนใหญ่ เรื่อง
นี้วิศวกรไทยเคยเรียกร้องท่านองเดียวกัน โดยเสนอบทความใน "วิศวกรรมสาร"
ชี้ให้เห็นประโยชน์ในการพัฒนาระบบและโปรแกรมของเราเอง เพื่อประหยัดเงิน
ในการซื้อโปรแกรมสำเร็จรูปจากต่างประเทศ และความเหมาะสมในการใช้งาน

เข้านรุ่งขึ้นศาสตราจารย์กิริยา กุมาร (Girija Kumar) หัวหน้า
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยเยาหวาล เนห์รู บรรยายในหัวข้อ
บริการสารสนเทศและความต้องการของผู้ใช้ เขากล่าวว่า ปัญหาในการใช้สาร-
สนเทศที่พบเป็นส่วนใหญ่คือ ผู้ให้บริการไม่ทราบความต้องการแท้จริงของผู้ใช้บริการ
ส่วนผู้ที่ควรจะใช้ประโยชน์จากบริการก็ไม่รู้จักแหล่งคนควา จึงมิได้ใช้สารสนเทศ
ที่มีอยู่อย่างเต็มที่ ในฐานะผู้อยู่ในวงการศึกษาศาสตราจารย์กิริยา กุมาร
มองเห็นว่า วงการศึกษาสารสนเทศศาสตร์อาจมีส่วนแก้ปัญหานี้ได้ โดยการสำรวจ

ความต้องการและปัญหาการใช้สารสนเทศ แล้วนำข้อมูลมาประกอบการพิจารณา
ในการสร้างหลักสูตร ข้อเสนอแนะนี้ว่าน่าคิดสำหรับการสร้างหรือปรับปรุงหลักสูตร
ของบ้านเราเช่นกัน

ศาสตราจารย์กิริยา กุมาร ยังกล่าวต่อไปว่า การสอนการใช้ห้องสมุด
ต้องทำทุกระดับการศึกษา บรรณารักษ์ต้องทำหน้าที่ชี้ให้เห็นว่ามีสารสนเทศอยู่
ศึกษา คัดเลือก จัดระบบประเมินค่าสารสนเทศที่มี และท้ายที่สุดต้องประชาสัมพันธ์
ให้ผู้รู้ทั่ว เขาจะใช้บริการและสารสนเทศอะไรได้บ้าง ในการนี้บรรณารักษ์
ต้องติดตามให้ทันกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีใหม่ ๆ และหมั่นสำรวจความต้องการ
ของผู้ใช้ด้วย หน้าที่ทั้งหลายเหล่านี้และคุณสมบัติที่กล่าวมานี้บรรณารักษ์เราได้ฟัง
ก็คงเหนื่อยเสียแล้ว แต่เขาก็เสริมว่า จะทำได้โดยใช้เทคโนโลยีช่วย บรรณารักษ์
บ้านเราก็คงต้องปรับตัวให้ทันกับเทคโนโลยีกับเขาเหมือนกัน หลายหน่วยงานกำลัง
หรือกำลังจะนำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้กับงานห้องสมุด และศูนย์เอกสาร ทั้งนี้ฟัง
อยู่ยากถึงห้องสมุดโรงเรียนที่แม่หนังสือยังไม่ค่อยมีให้เด็กอ่าน

มีผู้ฟังบางท่านยกมือขึ้นถามว่า ผู้ใช้บางคนก็ยังไม่สามารถจะบอกถึงความ-
ต้องการสารสนเทศของตนเองให้กระจ่าง จะทำอย่างไรดี? และถ้าศูนย์สาร-
สนเทศมีอุปกรณ์สมัยใหม่ จะสอนผู้ใช้ให้ใช้อุปกรณ์เหล่านั้นอย่างไร? ผู้บรรยาย
จึงเสนอให้ SIS จัดฝึกอบรมผู้ใช้สารสนเทศโดยจัดแบ่งกลุ่มผู้ใช้ออกตามความ-
สนใจ และความต้องการของเขา และขณะเดียวกันก็ให้จัดอบรมนักสารสนเทศ
ด้วย ไม่ทราบว่าจะเสนอตั้งกล่าวจะเป็นไปได้หรือจะตกอยู่ที่โรงแรมเท่านั้น

หัวข้อที่สามของเช้าวันที่ 22 คือ โทรคมนาคมปัจจุบัน และอนาคต
บรรยายโดยผู้อำนวยการองค์การสื่อสารโทรคมนาคม ชื่อ ศรี ชิเคอร์เซล
(Shri C.L. Chickersel) ชื่อนี้จำด้วยเกล้า ไม่สามารถถ่ายทอดให้ฟังเป็น
ไทยได้) เขากล่าวว่า โทรคมนาคมเป็นวิธีหนึ่งของบริการสารสนเทศ มีหลาย
รูปแบบ ได้แก่

1. การรับข่าวสารทางไกล โดยผู้รับอยู่ที่บ้าน ภาพและข้อความจะปรากฏ

ที่จอรับภาพ เรียกว่า teletex

2. การส่งภาพ แผนภูมิ ฯลฯ ซึ่งถ่ายจากตัวจริง แล้วส่งให้ผู้รับซึ่งอยู่ไกลออกไปโดยใช้กระแสนิวทรี-ภาพ เรียกว่า facismile

3. เทเล็กซ์

4. การส่งวิทยุ

5. การส่งโทรทัศผ่านดาวเทียม

6. โทรสัฟท์

7. บัตรข้อความ

8. บริการส่งข้อมูลอัตโนมัติ (Leave service)

ถึงตอนนี้ผู้ฟังก็มีข้อซักถามกันสลับกันว่า กิจกรรมทั้งหลายที่กล่าวมานี้ บางอย่างฟังแล้วนึกไม่ออกเลยว่าเป็นอย่างไร ผู้บรรยายก็อธิบายอย่างอ่อนโยน ตอบว่า บริการที่ท่านถามมานั้นยังไม่มีในเมืองเราคอก อย่างเทเลเท็กซ์ก็เพิ่งเริ่มใช้ในออสเตรเลีย ใดก็ตามคิดว่าผู้เข้าประชุมควรจะต้อมีจินตนาการค่อนข้างสูงสักหน่อย

ภายหลัง ผู้อำนวยการสภาวิจัยการเกษตรแห่งชาติอินเดีย คือ ดร. ภัท (V.S. Bhat) กล่าวถึงความสำคัญของระบบสารสนเทศ ความจำเป็นในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพื่อความสมบูรณ์ของสารสนเทศ เขาได้เล่าถึงภาระงานของสภาวิจัยการเกษตรแห่งชาติของอินเดีย และแจ้งให้ทราบว่าสภาดังกล่าวเขารวมในโครงการศูนย์เอกสารการเกษตรในเอเชียอาคเนย์ที่เรียกว่า AGRIS ด้วย

* International Information System for the Agricultural Services

หลังจากเปิดการประชุมในหัวข้อ "การประชุมผู้ใช้สารสนเทศ" แล้วกลับไปพบทวนสารที่ได้จากการประชุม พบว่าไม่เป็นไปตามความตั้งใจของ SIS ที่วางไว้ แต่กลับเป็นการบรรยายเรื่องของสารสนเทศศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้เข้าประชุมส่วนใหญ่เป็นผู้ให้บริการสารสนเทศ นักคอมพิวเตอร์ นักวิเคราะห์ระบบ ส่วนผู้ใช้บริการจริง ๆ นั้นมีน้อย ไม่ทราบว่าฝ่ายผู้จัดประชุมจะนึกอย่างไร ส่วนผู้เขียนนึกถึงคำกล่าวของศาสตราจารย์ศรีวิศวา (P.N. Srivastava) แยกพิเศษของงานที่ตั้งข้อสังเกตว่า การประชุมครั้งนี้ น่าจะได้รับความสนใจจากคนทั่วไปมากกว่านี้ ที่มานี้ส่วนมากเป็นคนวงใน ฉะนั้น ผู้เขียนเห็นว่าโครงการต่อไปของ SIS ทั้งระยะสั้นและระยะยาวคือ การประชาสัมพันธ์การบริการสารสนเทศเป็นการใหญ่

การประชุมในช่วงสองวันหลัง คือวันที่ 23 และ 24 เป็นการประชุมสามัญประจำปีของสมาคมฯ กำหนดหัวข้อว่า "การนำเทคโนโลยีในงานสารสนเทศมาใช้ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม" อัตรากำลังทะเบียนเท่าหัวข้อแรก คราวนี้มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ 120 คน เป็นหนุ่ม ๆ สาว ๆ เกือบครึ่ง ระหว่างหยุดพักรับประทานน้ำชาได้สอบถามว่าทำงานหรือเรียนในสาขาใด ส่วนใหญ่ตอบว่าเป็นนักศึกษาปริญญาโท วิชาที่เรียนกันมากคือคอมพิวเตอร์ สมาชิกเหล่านี้มาจากเมืองอื่นแคว้นอื่น ฉะนั้นช่วงบ่ายวันแรก รมแขกจึงกางวอน ยิ่งถึงวันที่สอง หนุ่ม ๆ สาว ๆ ไม่เหลือเลย คงจะไปทัศนศึกษาตามใจฉันเป็นแน่ คณะผู้จัดประชุมต้องย้ายสถานที่ประชุมไปยังห้องขนาดเล็กลงเพื่อไม่ให้เกิดความรู้สึกอึดอัด

การประชุมในสองวันหลังนี้แบ่งเป็นสองรูปแบบคือ วันแรกเป็นการบรรยายว่าด้วยความสำคัญของสารสนเทศและองค์ประกอบของบริการสารสนเทศ วันที่สองสมาชิกเสนอบทความที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับหัวข้อการประชุม

ผู้บรรยายถึงความสำคัญของสารสนเทศ เป็นดอกเตอร์ทางอิเล็กทรอนิกส์ ชื่อบัณฑิตยะ (R. Bandopadhyaya) กล่าวว่า คนต้องการที่จะรู้ จึงจำต้องมี การเก็บและค้นสารสนเทศ เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพเพื่อการนี้ได้แก่ คอมพิวเตอร์

ซึ่งแท้จริงแล้วสามารถนำไปใช้ได้ในทุกวงการไม่ว่าจะเป็นกิจการใหญ่ๆเพียงใด
แม้แต่เด็กพิการก็อาจได้ใช้ประโยชน์จากคอมพิวเตอร์ด้วย ข้อสำคัญในการนำ
คอมพิวเตอร์มาใช้คือ พยายามทำให้วิธีใช้อย่างง่าย และทำคู่มือที่เข้าใจและทำตามได้
โดยง่าย ผู้ใช้สารสนเทศมีทั้งนักวิชาการและคนทั่วไป ดังนั้นชนิดของข้อมูลจึงขึ้น
อยู่กับผู้ใช้ องค์ประกอบของคอมพิวเตอร์ได้แก่ เครื่อง โปรแกรม ภาษา เทคนิค
และระบบการทำงานของเครื่อง ส่วนกิจกรรมที่ควรทำมีมากมาย รวมทั้งแจ้ง
รายการเอกสารใหม่ (Current awareness) ทำตรรกะที่เป็นต้น เขาเสนอ
ว่า ผู้รับผิดชอบงานบริการสารสนเทศในแต่ละแขนงวิชา ควรเป็นผู้รู้เฉพาะด้านนั้น ๆ
แล้วเรียนรู้เพิ่มเติมในเรื่องการจัดหมวดหมู่เอกสาร การเก็บและการค้นข้อมูล

ผู้บรรยายคนต่อไปเป็นศาสตราจารย์ หัวหน้าภาควิชาคอมพิวเตอร์ มหา-
วิทยาลัยเดลีชื่อ อัครวัล (V.B. Agarwal) รูปร่างหน้าตาคล้ายกันไปเสียที่เคย
เห็นในหนัง ต่างกันที่คุณอัครวัล มีใบหน้าที่ยิ้มละไม และนัยน์ตาสดใสอยู่ตลอดเวลา
เขามีกลวิธีการบรรยายที่แหวกแนว เขาแนะนำให้คนฟังรู้จักคอมพิวเตอร์ดังนี้

ผีน : ผีนว่าขอละเกียเงแกว

สิกลับไคจันทรแพรวเพริศ

ทำไมรี อยางไรรี เมื่อไรรี?

อ้อ เมล็ดพีชปฐินิแล้ว

เจ๊บทอง : เร่งตระเตรียม พื้นที่ กำลัง วงจร ผู้คน เอกสาร

ขบวนการ

มาแล้ว - ทารกน้อย : ทุที่หรืออวยวะเรียบรอย แข็งแรง

สมบูรณ์ หรือหาไม่?

เจริญวัย : ทารกพูด อ่อนให้ ไคป่วย ช่วยเลี้ยงดู

เอ หรือว่า เขาหิวนม เปียกแฉะ และอยาก

นอนเปลให้เหกลอม?

พุ่มพัก : ด้วยเครื่องมือคือ แบบแผน รายงาน ทดสอบข้อมูล

วิจัยจักร ความรับผิดชอบ

ประเมิน : มีปัญหา ตามครุบาหุ

แต่ละขั้นตอนเขาเปรียบคอมพิวเตอร์กับเด็ก สรุปการบรรยายลงควาพา
ของปราชญ์ฝรั่งชื่อ เจมส์ มาร์ติน ว่า "อย่าเพียงแต่ทำกิจให้แล้วเสร็จด้วยวิธีพิเศษ
เท่านั้น แต่จงทำให้เป็นกิจที่พิเศษด้วย"

วันสุดท้ายของการประชุมมีผู้เสนอบทความถึง 9 เรื่องด้วยกัน ผู้เสนอ
บทความขึ้นไปอ่านหน้าที่ประชุมด้วยอัตราความเร็วซึ่งน่าอัศจรรย์ สรุปสาระได้ดังนี้

"การสร้างฐานข้อมูลโดยใช้บทคัดย่อเกี่ยวกับพืชสมุนไพร" โดย มูรติ

(D.S.R. Murti); นาคราชัน (S. Nagarajan); และจันทร เศษ

(Chander Shehar)

สภาวิจัยวิทยาศาสตร์และอุตสาหกรรมได้บันทึกบทคัดย่อเกี่ยวกับพืชสมุนไพร
ลงในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ ทำครรชนี่ลงรายการโดยใช้ศัพท์ครรชนี่ภายใน
กิจกรรมและชื่อพืช รายละเอียดเชิงบรรณานุกรมของเอกสารที่ให้ไว้แก่ ชื่อผู้แต่ง
ความชำนาญเฉพาะด้าน ชื่อวารสาร ภาษาที่ใช้เขียนและอื่น ๆ ระบบที่สร้างขึ้น
ใช้สำหรับมินิคอมพิวเตอร์ HP - 1000 ใช้ภาษา FORTRAN IV ผู้ใช้อาจ
ค้นข้อมูลโดยเลือกตามภาษา ชื่อวารสารและสาขาวิชา

"ความสำคัญของระบบสารสนเทศต่อการสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยี
ชีวภาพทางเกษตร" โดย สุชีล กุมาร (Sushil Kumar) และเจน

(H.C. Jain)

เทคโนโลยีชีวภาพของพืชไร่นาพัฒนาอย่างรวดเร็ว จึงเกิดความต้องการ
ในอันที่จะให้มีการวิเคราะห์ข้อมูลในแขนงวิชาดังกล่าว แล้วเผยแพร่แก่นักวิทยา-
ศาสตร์ในรูปแบบที่เหมาะสมและท.อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้โดยการพัฒนาบบสาร-
สนเทศเพื่อส่งเสริมการวิจัยทางโมเลกุลชีววิทยา และการประยุกต์เทคโนโลยี
พันธุกรรมทางการเกษตร

"การพัฒนาลังข้อมูลคอมพิวเตอร์ด้านเหล็กและเหล็กกล้า" โดย สิงห์

(B.N. Sinha): พลสุพราหมณ์ (Balasubramanian) และภัททาจารย์

(S. Bhattacharya)

มีการพัฒนาระบบการเรียกใช้ข้อสนเทศทางบรรณานุกรมเกี่ยวกับเหล็กกล้า ทำ
บทความลงในเทปแม่เหล็ก (Metal Abstracts on magnetic tape - METADEX)
พยายามประยุกต์ซอฟต์แวร์ให้ใช้ได้ง่าย ขณะเดียวกันขยายขอบเขตของงานให้กว้างขวาง
และละเอียดยิ่งขึ้น งานนี้เพิ่งเริ่มได้เพียงสองสามเดือน แต่ก็ได้จัดทำรายชื่อเอกสาร
ที่มีอยู่ได้ทันที ทำรายการหนังสือและให้บริการคนคว้าแก่ผู้ใช้ภายนอกด้วย

"วัฏจักรแห่งการพัฒนาระบบสารสนเทศ" โดย โทมาร์ (T.C. Tomar) และ
ศรีวิสตาว (B.S.P. Srivastava)

พัฒนาการของระบบสารสนเทศเป็นขบวนการที่ซับซ้อน จะประสบผลสำเร็จได้โดย
การวางแผนอย่างรอบคอบ กำหนดผลงานที่ต้องการ ศึกษาถึงระบบที่จะให้ผลงานที่ต้องการ
ต่อจากนั้นจึงกำหนดระบบ ออกแบบโปรแกรมและสัญลักษณ์ ทดสอบความถูกต้องแม่นยำ
เมื่อเรียบร้อยทุกสิ่งจึงให้บริการแก่ผู้ใช้ข้อสนเทศ

"ค่าใช้จ่ายของสารสนเทศ" โดย นัยนา บัณฑิต (Naina Pandita)

แมคลัพ (Machlup) ชาวอเมริกัน คำนวณว่าสารสนเทศก่อให้เกิดกิจกรรมที่
เป็นรายได้ 29 % ของรายได้ประชาชาติของสหรัฐอเมริกาใน ค.ศ. 1966 จัดว่าสาร-
สนเทศเป็นทรัพยากรอย่างหนึ่ง ต่างจากทรัพยากรอื่นที่ว่าสารสนเทศมีหลายรูปแบบ และ
มีความแตกต่างกันในรายละเอียด เวลาที่ใช้ เนื้อหา ความยั่งยืนของข้อเท็จจริง และ
ปริมาณ ส่วนคุณค่าได้จากโครงสร้างของสารสนเทศนั่นเอง

"ความจำเป็นในการสอนและฝึกอบรมงานถ่ายภาพและทำสำเนาเอกสารใน
อินเดีย" โดย ศรีมา (B.R. Sharma)

ความต้องการสารสนเทศในรูปของภาพถ่าย และสำเนาเอกสารของห้องทดลอง
ศูนย์เอกสาร แผนกถ่ายภาพ นักวิจัย และนักวิชาการมีสูงขึ้นทุกที ขณะเดียวกัน อินเดียยัง
ขาดวรรณกรรมทางสาขาวิชานี้ และขาดการเรียนรู้ในโรงเรียน วิทยาลัยและมหาวิทยาลัย

ควรเปิดหลักสูตรอบรมทั้งระยะสั้นและระยะยาว

"ฐานข้อมูลในศูนย์เอกสารวิทยาศาสตร์แห่งชาติอินเดีย : พัฒนาการและการใช้ร่วมกัน" โดย ชฎา (O.N. Chadha)

พัฒนาการของฐานข้อมูลที่ใช้เครื่องอ่านกาวหนาและแพร่หลายอย่างรวดเร็วในรอบสิบปีที่ผ่านมา ศูนย์เอกสารวิทยาศาสตร์แห่งชาติอินเดียสนใจในการพัฒนาฐานข้อมูลระบบดังกล่าวตั้งแต่ ค.ศ. 1964 และเห็นประโยชน์ของการใช้ฐานข้อมูลร่วมกัน โดยเห็นว่าเป็นการระดมสะสมประสบการณ์ ความชำนาญในการเตรียมและการใช้ข้อมูล ช่วยลดค่าใช้จ่าย มีแบบฟอร์มเป็นมาตรฐานเดียวกัน ปัญหาที่เกิดขึ้นได้แก่ การที่สมาชิกขาดอำนาจบางส่วนลง ปัญหาการเงิน และการขาดโอกาสเลือกเทคโนโลยีตามความเห็นชอบของหน่วยงานสมาชิก เสนอให้สถาบันสารสนเทศแห่งชาติเป็นผู้ริเริ่มวางแผนเพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการพัฒนาข่ายงานข้อมูลแห่งชาติ

"แหล่งสารสนเทศและข้อมูลเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม" โดย กมลา เรา (Kamala Rao) และ อโรรา (S.K. Arora)

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นงานเพื่อความจำเป็นอยู่ที่ดีของสังคม โดยมีวิทยาการและเทคโนโลยีเป็นวิถีทาง และสารสนเทศเป็นข้อมูลที่ป้อนเข้าไปในขบวนการพัฒนาดังกล่าว สารสนเทศทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการค้าและอุตสาหกรรม สำหรับสถาบันอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และขนาดกลางทั้งของรัฐและเอกชน มีการจัดเตรียมบริการสนเทศให้ ที่สมควรจะให้ความสำคัญเป็นพิเศษขณะนี้คือ งานอุตสาหกรรมขนาดเล็กของเอกชน ควรพัฒนาระบบข้อมูลเพื่ออุตสาหกรรมระดับเล็ก โดยปรับจากระบบข้อมูลส่วนกลางที่มีอยู่แล้ว

ช่วงสุดท้ายของการประชุม ผู้เข้าประชุมจากประเทศไทยทั้งสองคือ คุณทรงวิทย์ แก้วศรี จากหอสมุดแห่งชาติและผู้เขียน ได้รับเชิญให้ขึ้นไปเล่าถึงกิจการด้านสารสนเทศของบ้านเราให้ที่ประชุมฟังบ้าง ผู้เขียนเล่าถึงสภาวิจัยแห่งชาติและหอสมุดมหาวิทยาลัย ส่วนคุณทรงวิทย์เล่าถึงหอสมุดแห่งชาติ ปรากฏว่าได้รับความสนใจอย่างมาก ทุกคนฟังอย่างตั้งใจและตั้งคำถาม ที่เป็นเช่นนี้เพราะน้อยคน

ที่จะรู้จักเกี่ยวกับเมืองไทย ที่เขาฟังมากคือ การที่เรามีภาษาพูดภาษาเขียนของเราเอง และใช้ภาษาเดียวกันทั่วประเทศ ไม่ยกใช้เรื่องสารสนเทศแต่อย่างใด

หลังสิ้นสุดการประชุม ผู้เขียนถามตนเองว่า ใครบ้างจากการเข้าร่วมประชุม (ไม่ได้ถามว่าให้อะไรแก่ที่ประชุมบ้างดอก) ตอบได้ว่า ในแง่เนื้อหาความรู้ด้านสารสนเทศศาสตร์ได้รับเพิ่มเติมไม่มากนัก แต่ที่ประทับใจคือ สมาชิกของสมาคมสารสนเทศศาสตร์นี้ เป็นผู้มีอาชีพต่าง ๆ กันจากหลายวงการ เช่น นักวิทยาศาสตร์ นักคอมพิวเตอร์ นักวิเคราะห์ระบบ นักวิชาการและเจ้าหน้าที่การสื่อสาร บรรณารักษ์ และอาจารย์บรรณารักษ์ รวมทั้งนักสารสนเทศจากบริษัทเอกชน การที่ได้สมาชิกในแขนงวิชาต่าง ๆ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาระบบสารสนเทศครั้งนี้ ทำให้คาดหมายได้ว่าพัฒนาการของสารสนเทศศาสตร์ของอินเดียน่าจะมีหนทางที่แจ่มใส

ข้อเท็จจริงอีกประการหนึ่งที่น่าสนใจคือ บรรณารักษ์ที่ดี นักสารสนเทศที่ดีเป็นผู้ที่ศึกษาวิชาเฉพาะด้านแล้วจึงเรียนบรรณารักษศาสตร์ หรือสารสนเทศศาสตร์ภายหลัง เขาถือว่าบุคคลเหล่านี้ไม่เพียงทำหน้าที่ให้บริการตามความต้องการของผู้ใช้สารสนเทศเท่านั้น ยังสามารถให้คำแนะนำทางวิชาการได้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

Society for Information Science. Information Users' Congress

21-22 September 1983. (pamphlet)

_____. Third Annual Convention & Conference 13-24 December

1983. (pamphlet)

_____. "Programme for Congress & Convention 21-24 1983"

New Delhi : 1983.

SISCOM. Special issue (July, 1981)

SISTRANS. Pilot issue (December 1981)

หนังสือในสาขาบรรณารักษศาสตร์

เขียนโดย

อาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

123456789012345678901234567890098765432109876543210987654321

1. การแบ่งหมู่หนังสือและแผนการแบ่งหมู่ระบบทศนิยมของคิวอี้ จากต้นฉบับพิมพ์ครั้งที่ 19 โดย ผศ.พวา พันธุ์เมฆา สิงหาคม 2526 กระดาษปอนด์ 287 หน้า ราคาเล่มละ 80 บาท
2. การกำหนดหัวเรื่องและบัญชีหัวเรื่องภาษาไทย โดย ผศ.พวา พันธุ์เมฆา มกราคม 2526 กระดาษปอนด์ 212 หน้า ราคาเล่มละ 60 บาท
3. คู่มือการทำบัตรรายการหนังสือภาษาไทยสำหรับบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน โดย ผศ.พวา พันธุ์เมฆา กระดาษปอนด์ เย็บกึ่ง หนา 181 หน้า ขนาด 8 หนา ยกพิเศษ พิมพ์ระบบออฟเซต ราคาเล่มละ 80 บาท
4. บัตรรายการและหลักเกณฑ์การทำบัตรรายการหนังสือภาษาไทย โดย ผศ.สุพัฒน์ ส่องแสงจันทร์ 2523 กระดาษปอนด์ 351 หน้า ราคาเล่มละ 75 บาท

ประสานมิตรประสานมิตรประสานมิตรประสานมิตรประสานมิตรประสานมิตรประสานมิตร

รายการที่ 1-3 สั่งซื้อได้ที่ผู้เขียนโดยตรง

รายการที่ 4 สั่งซื้อได้ที่ สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ เชียงสะพานลอย

สุทธิสาร ถนนวิภาวดีรังสิต กรุงเทพฯ